

ՓԵՏԵՐՈՎ. «ՌՈՒՄԻԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՅԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ՅԵՏ
ԿԸ ԶՆՆԱՐԿԷ ՈՒԺԱՆԻԹԻ ՈԼՈՐՏԻՆ ՄԵՋ
ՀԱՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ»

Ռուսիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու ներկայացուցիչները հաղորդակցու-
թիւններու ընթացքին կ'արծարծեն ուժանիւթային ոլորտին մէջ հաւանական
համագործակցութեան նիւթը: ԹԱՍՍ լրատու գործակալութիւնը կը հաղորդէ,
որ այս մասին լրագրողներուն յայտարարած է Ռուսիոյ նախագահի մամլոյ
քարտուղար Տմիթրի Փետրով:
«Արդարեւ, ամերիկացի ներկայացուցիչներու հետ գրոյցներու ընթացքին
կ'արծարծուին ուժանիւթի ոլորտին մէջ հաւանական գործակցութեան եւ հա-
մագործակցութեան նիւթը», ըսած է Զրեմլինի բանբերը:

ԱԿԵՆՐԿ

ՀՈՐՄՈՒՋ, ՊԱՊ ՄԱՆՏԵՊ
ԵՒ ՌՈՒՄ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ
ՈՒԺԱՆԻԹԱՅԻՆ
ԽՈՐՀՐԳԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Եմենի մէջ արձանագրուած իրադարձութիւն-
ներու նոր մագլցումը ենթադրել կու տայ, որ
իրանեան ճակատը երկրորդ գիծ մղուած է միջին-
արեւելեան տարածաշրջանին մէջ: Այսօր Եմենի
հետ համեմատած արդէն Կազան, Լիբանանն ու
Նոյնիսկ Իրանը կը նկատուին եթէ ոչ անպայման
սառնեցուած, ապա աւելի մեղմ բախման կետեր:

Հուսիներու աշխուժացումը, պարզ է, որ իրան-
եան ներշնչում ունի, նկատի ունենալով Իրանի
կարեւորագոյն արտաքին յենակէտ ըլլալու հան-
գամանքը: Թեհրանի մարտավարութիւնը Եմենի
շրջանը աշխուժացնելու եւ իր ազդեցութեան
տակ գործող հուսիներուն յառաջխաղացքը
առաջարկելու, ռազմախաղի մեծ կանոն կը փո-
խէ, Միացեալ Նահանգներու մէջ Նոյեմբերեան
միջանկեալ ընտրութիւններու նախօրէին:

Այստեղ կայ երկրորդ շորմուզի պարագան՝
Պապ Մանտեպը: Աւելի ճիշդը, արտահանման
քանակները նկատի ունենալով թերեւս շորմու-
զը ինք երկրորդ Պապ Մանտեպ մըն է, որուն
փակուիլը մարդասիրական մեծ տարողու-
թեամբ նոր ճգնաժամերու պատճառ կը հանդի-
սանայ: Այսպիսով ռազմատնտեսական պատե-
րագմը նոր տարածք կը նուաճէ եւ դուրս կու գայ
արդէն իսկ համաշխարհային մակարդակով իր
հետեւանքները արձանագրած պատերազմի մի-
ջինարեւելեան սահմաններէն:

Սեւուական Արաբիան առաջին հարուած-
ողն է պատերազմի այս ճակատին: Միացեալ
Նահանգներու դաշնակից եւ ռազմական յենա-
կէտ նկատուող Ռիատը արդէն իսկ հարուած-
ած էր Իրանէն: Իր տարածքին վրայ գտնուող
ռազմավարական եւ ուժանիւթային նշանակե-
տեր թիրախ էին Իրանի բանակին կողմէ: Հիմա,
հուսիները անարգել յառաջանալու միտումներ
կը դրսեւորեն եւ ամենէն կարեւորը լիակատար
վերահսկողութիւն կը հաստատեն Պապ Ման-
տեպի վրայ:

Ամենն ուշագրաւը այս բոլորին մէջ այն է, որ
Միացեալ Նահանգներ գինուորապէս չեն օժան-
դակեր Սեւուական Արաբիոյ՝ հուսիներու յար-
ձակումները զայելու համար: Աւելին. յայտա-
րարած էին, որ պիտի չներգրաւուին այս պատե-
րագմին մէջ: Հանելուկային այս կրաւորականու-
թիւնը քաղաքական հետեւութիւններ կ'ունենայ
անշուշտ:

Տնտեսական այս մեծ պատերազմին մէջ
առեւտուրի եւ ուժանիւթային պաշարներու ար-
տահանման համաշխարհային կեդրոն նկատ-
ուող այս հանգոյցը այսօր կը գտնուի Իրանի ազ-
դեցութեան տակ գործող ուժի վերահսկողու-
թեան ներքոյ: Չյայտարարուած համաձայնութեան
մը ուրուականը կը սաւաննի նեղուցի այս տա-
րածքին վրայ:

Ուաշինկթըն պիտի չուզէր նոր ճակատի մը
բռնկումին մէջ ներքաշուիլ յատկապէս Նոյեմբե-
րի նախօրեակին: Իրանի մարտավարութիւնը,
հիմա բռնկեցնելու եմենեան ճակատը, պահու
ընտրութեան առումով կը կապուի միջանկեալ
ընտրութիւններուն: Պապ Մանտեպի ամբողջա-
կան փակումը սրընթաց նոր մրցանիշներ պիտի
ապահովէր վառելիքի շուկային մէջ, ինչ որ իր
անդրադարձը կ'ունենար անշուշտ հանրապե-
տականներու վարկանիշին վրայ: Մրցապայքա-
րը շատ մօտ է դեմոկրատականներուն եւ հան-
րապետականներուն միջեւ, եւ նոր ներգրաւումը
պատերազմական այլ ճակատի մէջ իր ճակա-
տագրական հետեւանքները կրնար ունենալ:

Անշուշտ միայն ներքին լսարանով չեն բա-
ցատրուիր աշխարհաքաղաքական այս շար-
ժումները: Իրաքէն ամերիկեան ուժերու հեռա-
ցում, Սեւուական Արաբիա-հուսիներ պատե-
րագմին մէջ չներքաշուիլ եւ հիմա Մոսկուայի
հետ ուժանիւթային խնդիրներու շուրջ որոշ
պայմանաւորաւորութիւններու համար խորհըր-
դակցելու տրամադրութիւններ հրապարակելը
միեւնոյն տրամաբանութեան մէջ կը տեղադր-
ուին: Ռուսիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու ներկա-
յացուցիչները շփումները կը բարձրացնեն. ու-
ժանիւթի ոլորտին մէջ հաւանական համագոր-
ծակցութեան թեման՝ յայտարարած է Ռուսիոյ
դաշնութեան նախագահի մամլոյ քարտուղարը:
Համաշխարհային ուժանիւթային քարտէսին
մէջ գոյալիճակ (սթաթիս քօ) է Հորմուզը, բռն-
կած է Պապ Մանտեպի շուրջ իրավիճակը, եւ
ռուս-ամերիկեան խորհրդակցութիւնները կը սկը-
սին այդ ոլորտին մէջ համագործակցութիւնը վե-
րագործարկելու: Ահաւասիկ ուժանիւթի ոլոր-
տին մէջ ռազմատնտեսական համապատկերը,
այսօր:

«Ա.»

«ԻՄԱՅԷՔ, ՈՐ ԵԹԷ ԻՐԱՆԻ ԳԷՄ
ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԾԱԳԻ, ԱՆՈՐ ԲՈՑԵՐԸ
ԲՈԼՈՐԻՆ ՊԻՏԻ ՀԱՄԱՆ»

ՇԵՇՏԵՑ 20Բ. ԱՊՏԵԼԼԱՅԻ

Իրանի Յեղափոխա-
կան պահակազունդի
հրամանատարներէն ծով.
Ալի Ֆատաի յայտարա-
րեց, որ իրանեան ուժերը
ամերիկեան ուժերուն
ստիպած են Իրանի սահ-
մանէն շուրջ 1000 քիլո-
մէթր նահանջել:

«Ամերիկացիները փա-
խած են եւ տեղափոխ-
ւած մեր սահմաններէն ա-
ւելի քան 1000 քիլոմէթր
հեռաւորութեան վրայ: Ասիկա անոնց
ընտրութիւնը չէր. ատիկա պայմանա-
ւորուած էր իսլամական հանրապե-
տութեան հեղինակութեամբ եւ Յեղա-
փոխական պահակազունդի ցամաքա-

յին ուժերու հեղինակութեամբ», իրա-
նեան «Փրես Թի.Վի.» պատկերասփի-
ռի կայանին հետ հարցազրոյցի ըն-
թացքին պնդած է առ:

Շար.ը՝ էջ 8

ՊԵՐՐԻ ՍԱԼԱՄԻ ՀԵՏ ՔՆՆԱՐԿԵՑ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹՂԹԱԾՐԱՐԻՆ
ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄ ԳՏՆԵԼՈՒ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Խորհրդարանի նախա-
գահ Նեպիի Պրորի երեկ
կէսօրին Այն Թիքի մէջ ըն-
դունեց վարչապետ Նաուաֆ
Սալամը եւ անոր հետ քնն-
նարկեց երկրի ընդհանուր
կացութիւնը, քաղաքական
գարգացումները, ելեկտր-
րականութեան թղթածրա-
րը եւ ընկերային ու տնտե-
սական հարցեր:

Երկու կողմերը քննար-
կեցին Սալամի Միացեալ Նահանգներ
այցելութեան արդիւնքները, ինչպէս
նաեւ Նապաթի քաղաք անոր այցելու-
թիւնն ու իրագործուելիք ծրագիրները:
Հանդիպումը կեդրոնացաւ անհրա-
ժեշտութեանը վրայ գտնելու ելեկտրա-

կանութեան թղթածրարին, թէկուզ
ՊՐԹ համակարգի ճամբով կամ լիբա-
նանեան-միջազգային համաձայնու-
թեան մը ճամբով արմատական

Շար.ը՝ էջ 2

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԶՕՐԱՎԱՐ ԺՈՁԵՑ ԱՌԻՆ ԱՅՑԵԼԵՑ
ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

Երեկ՝ երկուշաբթի, 5 հոկտեմբեր
2026-ին, Լիբանանի Հանրապետու-
թեան նախագահ գորավար Ժոզեֆ
Աուն այցելեց Արամ Ա. Վեհափառ հայ-
րապետին:

Նախագահ Աունի այցելութեան

հիմնական նպատակն էր ցաւակցու-
թիւն յայտնել վեհափառ հայրապե-
տին՝ եղբոր՝ Աւետիս Թէշիշեանի մահ-
աւան առիթով: Ան վերջերս մահացած էր
Նիւ Եորքի մէջ:

Շար.ը՝ էջ 2

ԵՄԵՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԸ ՊԱՊ ՄԱՆՏԵՊԻ ՄԵՋ
ՀՈՒՄԻՆԵՐՈՒՆ ԳԷՄ ԶԻՆՈՒՌԱԿԱՆ «ՎՃՈՍԿԱՆ»
ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՇՂԹԱՅԱԶԵՐԾԵՑԻՆ

Եմենի կառավարական ուժերը յայ-
տարարեցին. «Պապ Մանտեպի մէջ
հուսի խմբաւորման դէմ գինուորական
վճռական գործողութիւն մը շղթայա-
գերծեցին»:

Չիւնուրական երկու աղբիւրներ
«Ռոյթըրզ» լրատու գործակալութեան
յայտնեցին, որ կառավարական ուժերը
Պապ Մանտեպին հսկող Չու Պապ շըր-
ջանին մէջ հուսիներու դիրքերուն վրայ
յարձակում կը գործեն:

Նշենք, որ հուսիները անցեալ ամիս
անակնկալ յարձակում մը շղթայագեր-
ծելով գրաւեցին ռազմավարական
Պապ Մանտեպ կեդրոյ, ինչպէս նաեւ
Կարմիր ծովուն վրայ 150 քիլոմէթր եր-
կարութեամբ ծովեզերք մը, ինչ որ

անոր միջազգային նաւարկման ու-
ղիին վրայ վերահսկողութիւն շնորհեց:

Եմենի կառավարական ուժերը աւե-
լի ուշ ալ յայտարարեցին. «Յաջողե-
ցանք Պապ Մանտեպը վերահսկողու-
թեան տակ անել»՝ անելցնելով.
«Թաագի արեւմուտքը գտնուող Չու
Պապ օդակայանը մեր վերահսկողու-
թեան տակ է»:

«Աքսիոս» մէկ օր առաջ հաղորդած
էր, որ ամերիկացի երկու պաշտօնա-
տարներ յայտնած են, որ Սեւուական
Արաբիան եւ Եմենեան կառավարական
ուժերը յառաջիկայ օրերուն հուսինե-
րուն դէմ լայնածաւալ յարձակումի մը
շղթայագերծումը կը ծրագրեն՝ փորձելով
Շար.ը՝ էջ 2

ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ ԹԵՀՐԱՆԻ ՄԵՋ
ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՅ ԹՐԻՓՓ-Ի
ԿԱՐԵԼԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ԻՍԿ
ԱՐԱՂՉԻ ԿՐԿՆԵՑ «ԵՐՐՈՐԳ-
ԿՈՂՄ»-Ի ՄԱՍԻՆ
ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Արա-
րատ Միրզոյեան երեկ Թեհրանի մէջ իր պաշտօնա-
կից Ապաս Արաղչիին ներկայացուցած է Իրանի
սահմանով անցնող հայ-ամերիկեան ԹՐԻՓՓ նախա-
գիծի իրականացման ուղղութեամբ աշխատանքնե-
րը եւ անոր միջոցով շրջանային երկիրներուն ընձեռ-
նուող նոր կարելիութիւնները, կը հաղորդէ պաշտօ-
նական Երեւանը: Իր կարգին Ապաս Արաղչի, ող-
ջունելով շրջանին մէջ կապերու ամրապնդումը,
միաժամանակ կրկնած է Թեհրանի վերապահութիւ-
նը՝ Հարաւային Կովկասի մէջ երրորդ երկիրներու
ներկայութեան վերաբերեալ:

«Հանդիպման ընթացքին Արարատ Միրզոյեան
ու Ապաս Արաղչիին միտքեր փոխանակած են
ապաշրջափակման շնորհիւ ստեղծուող առաւելու-
թիւններու եւ շրջանային փոխկապակցուածութեան
ծրագիրներու շուրջ: Ընդգծուած է Իրանի աջակցու-
թիւնը «Խաղաղութեան խաչմերուկ» ծրագրին»,
նշուած է Երեւանի հաղորդագրութեան մէջ:

Միրզոյեանի պաշտօնական այցելութիւնը Իրան
տեղի կ'ունենայ հայ պաշտօնականներու այն յայտա-
րարութիւններու խորապատկերին, թէ արդէն յա-
ջորդ տարուին սկիզբը պիտի սկսի ԹՐԻՓՓ-ի շինա-
րարութիւնը:

Իրանական կողմը հաղորդած է, որ Ապաս
Արաղչի Նորէն իշխեցուցած է Թեհրանի գզուշացումը՝
«Հարաւային Կովկասի մէջ երրորդ կողմի ներկայու-
թեան հետեւանքներուն մասին»:

Շար.ը՝ էջ 8

ՊԱՇՏՈՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԱՉԳԱՅԻՆ
ԱՆՎԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ
ՄԵՋ ՍԻՆԻՔԻ ՄԵՋ
ԱՋՐՊԵՇՃԱՆՅԻ ԶԻՆՈՒՌԻ
ՆԵՐԹԱՓԱՅՈՒՄԵՆ ԵՏՔ

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի որոշումով գնդա-
պետ-գորավար Դաւիթ Սանամեան ազատ կացու-
ցուած է Հայաստանի Ազգային անվտանգութեան
ծառայութեան տնօրէնի տեղակալի պաշտօնէն: Սա-
նամեանի հիմնական պատասխանատուութեան
ուղղութիւնը Ազգային անվտանգութեան ծառայու-
թեան Սահմանապահ գործերու համակարգումն ու
վերահսկողութիւնն էր:

Անոր պաշտօնակալութիւնը կը յաջորդէ անցեալ
շաբաթ Սիւնիքի մարզ ազդպէճանցի գինուորի ներ-
թափանցման:

Ազրաբեյճանցի գինուորը ներթափանցած էր Սիւ-
նիքի մարզի Շաքի գիւղի տուններէն մէկը, կրակած էր
տանտիրուհիին վրայ: Դեպքը տեղի ունեցած էր կնոջ
երկու երեխաներուն ներկայութեան:

Ազրաբեյճանցի գինուորի կրակոցէն տուժած կնոջ
բոլորը՝ Արփի Աւետիսեան «Ազատութիւն» ծայնաս-
փիւռի կայանին պատմած էր, որ գինուորը պատանդ
վերցուցած էր երեխաները, իսկ մայրը գտնուց
պաշտպանելու ընթացքին կորսնցուցած է ձախ ձեռ-
քի 3 մատները:

Նասիմի Մուսայեւ անցեալ ուրբաթ օր ձերբակա-
լուեցաւ սահմանը ապօրինի հատելու, զենքի մաք-
սանեցութեան, զենքի գործադրումով առողջու-
թեան ծանր վնաս հասցնելու, հրագէտի ապօրինի
շրջանառութեան եւ բնակարանի անձեռնմխելիու-
թիւնը խախտելու յօդուանքներով

ՄԱԼԱՄ. «ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ՀԵՌԱՅՈՒՄԸ ԶԷՆՔԻ ՅԱՆՁՆՄԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆ ԶԿԱՊԵՑԻՆՔ»

Վարչապետ Նաուաֆ Սալամ «Էն.Պի.Էն.» պատկերասփիռի կայանին հետ հարցազրույցի ընթացքին նշեց. «Մեր գերիշխանության սահմանները միջազգայնօրեն ճանչցուած մեր սահմաններն են, եւ պահանջուածը դէպի այդտեղ իսրայէլեան ամբողջական հեռացումն է»:

«Ինծի համար այն շրջագիծը, որուն մասին կը խօսինք, հիմնուած է երկու հիմնական սկզբունքներու վրայ՝ փոխադարձութիւն եւ փոփոխի իրականացում: Սակայն այսօր այս շրջագիծին ժամանակացոյցը կը պակսի: Ես կ'ուզեմ իմանալ. Ե՞րբ Իսրայէլը պիտի հեռանայ, եւ Ե՞րբ անիկա պիտի հեռանայ իր գրաւած տարածքներէն: Պետք է ժամանակացոյց ըլլայ, որպէսզի այս շրջագիծը կարենայ վերածուի գործնական քայլերու, զորս մարդիկ կրնան տեսնել», ըսաւ ան:

«Միւս կողմէ, երբ փոխադարձութեան մասին կը խօսինք, յստակօրէն կ'ըսեմ՝ լիբանանեան պետութեան իր սեփական ուժերով իր բոլոր հողերուն վրայ պետութեան տարածումը նոր յանձնառութիւն մը չէ», աւելցուց Սալամ:

«Չէնքի մենաշնորհի հարցը համաձայնեցուած է 1989 թուականէն ի վեր՝ Թաեֆի համաձայնութեան մէջ, եւ զայն վերահաստատեցինք միջազգային որոշումներու մէջ, ապա նոյեմբեր 2024-ին թշնամական արարքներու դադրեցման յայտարարութեան մէջ, եւ մենք անոր յանձնառու ենք», աւելցուց վարչապետը:

«Իսրայէլեան հեռացումը գէնքը հաւաքելու կամ գէնքի յանձնման չկապեցինք: Պետութեան իր բոլոր հողերուն վրայ իր իշխանութեան տարածումը յանձնառութիւն մըն է, որ մենք՝ լիբանանցիներս ստանձնեցինք, նախքան որեւէ արտաքին կողմէ անոր մեզմէ պահանջուիլը», ըսաւ ան:

«Փաղտնի համաձայնութիւն չկայ. ապահովական ու զինուորական յաւելուած կայ, եւ այդ յաւելուածը, ընդունուած կարգին համաձայն, անոր ապահովական ու զինուորական բնոյթին պատճառով միշտ չէ, որ անոր մանրամասնութիւնները կը յայտարարուին», յայտնեց Սալամ:

«Այն, ինչ որ զիս կը հետաքրքրէ, ՖԻՆԻԼ-ի առաքելութեան աւարտէն ետք հարաւային Լիբանանի մէջ որեւէ բաց չստեղծուիլն է», ըսաւ ան՝ շեշտելով. «Հարաւային Լիբանանի մէջ միջազգային ուժի ներկայութեան կարիք պիտի ունենանք: Մտոր անունը կրնայ ՖԻՆԻԼ ըլլալ, եւ կրնայ տակաւին ճշդուած այլ տարագ ունենալ»:

«Ատիկա բացատրեցի ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղար Անթոնիօ Կուիթերեսին: Մեզի հետաքրքրողը այն է, որ որեւէ ուժ ՄԱԿ-ի հովանիին տակ ու Ապահովութեան խորհուրդին կողմէ լիազօրուած ըլլայ», նշեց վարչապետը:

«Իրանի նախագահ Մետուտ Փեգեշքիան ինք հանդիպում ունեց, եւ ես անմիջապէս հրաւերին ընդառաջեցի: Նաեւ այլ նախագահներու եւ պաշտօնաւարներու հետ հանդիպումներ ունեցի, եւ հանդիպում ունեցայ մեծաթիւ պետութիւններու ղեկավարներու հետ, որոնց Լիբանանին աջակցութիւնը մեզ կը հետաքրքրէ», ըսաւ ան:

«Ինչ կը վերաբերի Իրանին, մենք Լիբանանի եւ Իրանի միջեւ կ'ուզենք բանալ յարաբերութիւններու նոր էջ մը, որ հիմնուած է փոխադարձ յարգանքի եւ իրարու հարցերուն չմիջամտելու վրայ», աւելցուց վարչապետը:

«Մենք Իրանի հարցերուն չենք միջամտեր: Որեւէ օր տեսա՞ք, թէ Լիբանան Իրանի մէջ ընդդիմադիր խմբաւորման մը կը զօրակցի, կամ մէկ կողմին կողքին կը կանգնի ընդդէմ ուրիշ կողմի մը, կամ իրանցիներուն քաղաքական ընտրանքներուն կը միջամտէ: Անշուշտ ոչ», ըսաւ ան:

«Իրանցի դեսպանի կեցութիւնը յաւելեալ երեք ամիսով երկարածեցինք՝ զինք նկատելով քաղաքացի մը, եւ ոչ թէ իբրեւ նախկին դիւանագետ: Սակայն կ'ուզենք նոր դեսպանի մը նշանակումը, եթէ իրապէս կ'ուզենք երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութեան մէջ նոր փուլի անցնիլ, եւ ես նախանձախնդիր եմ այդ փուլին անցնելու», յայտնեց վարչապետը:

«Իրանեան օդանաւերու նիւթը այլ հարց է, որովհետեւ կապուած է օդակայանի անվտանգութեան առնչուած հարցերու: Օդակայանին եւ ճամբորդներուն անվտանգութիւնը մեզի համար առաջնահերթութիւն է, եւ կը յուսանք, որ այդ առնչութեամբ հասկացողութիւն կը ցուցաբերուի», նշեց Սալամ:

ՄՈՒՍԱ. «ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ-ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ԲԱՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ»

Լիբանանի մէջ Եզիպտոսի դեսպան Ալլա Մուսա «Օ.Թի.Վի.»-ի հետ հարցազրույցի ընթացքին նշեց. «Լիբանանցի ժողովուրդը դժուարութիւններուն դիմադրելու մեծ կարողութիւն ունի, եւ գոյութիւն ունի շրջանային իրավիճակ մը, որ Լիբանանի վրայ կ'ազդէ»:

«Լիբանանը ունի շարք մը խնդիրներ, զորս պետք է կարգաւորել յառաջ ընթանալու համար, եւ այդ թղթածրարներէն մէկը գէնքի մենաշնորհումն է», ըսաւ դեսպանը՝ շեշտելով, որ այդ թղթածրարին մէջ ուժի կիրարկման դիմելը «չափազանց մեծ զին ունի»:

«Պետք է լիբանանեան բանակը պահպանել եւ զայն աւելի հզօր դարձնել», յայտնեց Եզիպտոսի դեսպանը:

Անդրադառնալով խորհրդարանի նախագահ Նէպիի Պըրրիի հետ իր յարաբերութեան՝ Մուսա ըսաւ, որ Պըր-

րին «մօտոս յատուկ գնահատանք կը վայելէ, եւ իմ կարծիքով» ան ունի իմաստութիւն մը եւ փորձառութիւն մը, որ ունի մէկը չունի»:

«Պըրրին ինծի կ'ըսէ. «Ինծի Լիբանանի մէջ ամբողջական զինադադար եւ վերաշինութեան գործողութիւն քեր, եւ մնացեալը վրաս ձգէ», ըսաւ Մուսա: «Լիբանանեան-իսրայէլեան բանակցութիւնները պիտի շարունակուին, եւ պետք է անոնց ամերիկեան ներգրաւուածութիւնը պահպանել», շեշտեց Եզիպտոսի դեսպանը:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ...

Շարունակուած Ա. Էջէն

Հանդիպումին ներկայ էին երիտասարդութեան եւ մարմնակրթութեան նախարար ղոկտ. Նորա Պայրազտարեան, Ազգային կեդրոնական վարչութեան Զաղաքական ժողովի համատեղեալ պետ Ստեփան Տէր Պետրոսեան, Լիբանանի խորհրդարանի ելեւմտական եւ պիտոճեական յանձնախումբի նախագահ Երեսփոխան Իպրահիմ Զահան, Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ Շահէ արք. Փանոսեան եւ միաբան հայրեր:

ԵՄԷՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԸ ՊԱՊ ՄԱՆՏԵՊԻ ...

Շարունակուած Ա. Էջէն

զանոնք հեռացնել Կարմիր ծովու Պապ Մատեպ նեղուցին վերահսկող ծովագերայ շրջանէն:

Անոնք աւելցուցած են, որ Միացեալ Նահանգներ քանի մը շաբթուան ընթացքին երկրորդ անգամ ըլլալով մերժած են գործողութեան մասնակցելու եւ օդային հարուածներ հասցնելու սեւտական խնդրանք մը, սակայն ամերիկացի պաշտօնատարները յայտնած են, որ այս դիրքորոշումը կըրնայ փոխուիլ, եթէ գործողութիւն խընդիրներ դիմագրաւէ:

Ամերիկացի պաշտօնատար մը ամերիկեան կայքին ըսած է, թէ սեւտացիները շաբաթներէ ի վեր գործողութեան մը պատրաստուին, եւ սեւտական ղեկավարութիւնը օրեր առաջ հաւանութիւն տուած է ծրագիրին, որուն պիտի մասնակցին եմէնեան կառավարութեան համակիր ցամաքային ուժեր՝ սեւտական օդային ծածկոյթով:

Նշենք, որ Եմէնի մէջ նախագահական խոր-

հուրդի նախագահ Ռաշատ Ալէյմի կիրակի օր «Եմէնի մնացեալ հողերուն վերատիրանալու եւ պետութեան ու անոր հաստատութիւններուն իշխանութեան տարածման համար զինուորական գործողութիւններու սկիզբը» յայտարարեց:

Եմէնի կառավարական ուժերը աւելի ուշ յայտարարեցին. «Մեր ուժերը սկսան Սանաայի վրայ ռազմավարական յարձակում գործողութիւն մը շըրջայազերծել»:

ԳՊՐԵՎԱՆՔԻ ՆՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան դարեկանքի 2026-2027 ուսումնական տարեշրջանի նոր աշակերտներու արձանագրութիւնները սկսած են:

Դարեկանք կ'ընդունուին նախակրթարանի 6-րդ դասարանը աւարտած աշակերտներէն սկսեալ մինչեւ վերի կարգերու աշակերտներ:

Դարեկանք յաճախել փափաքողները տեսչութեան հետ կրնան կապ հաստատել հեռաձայնելով հետեւեալ թիւերուն՝ +961 71 752259 կամ +961 71 912832:

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ ԴՊՐԵՎԱՆՈՒՑ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԹԵՄԻ ԿԻՐԱՅԻՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՔԵՐԱՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ԱՌԻՅՈՎ՝

Հանդիսարար Ս. Պատարագ եւ Հոգեհանգստեան Արարողութիւն

Նախագահութեամբ՝
Գերշ. Տ. Շահէ Արք. Փանոսեանի
Բարեբան Առաջնորդ Լիբանանի Հայոց Թեմի

Կիրակի, 11 Յուլիոյն 2026-ին, առաւօտեան ժամը 9:30-ին
Մտրոց Վարդանանց եկեղեցւոյ մէջ

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐԳ ԼՈՒՐԵՐ

●ԱՐԲԻՐՆԵՐ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Թամփայի (Ֆլորիտա) մէջ սպասուող ժողովը քաղաքական բանակցային փուլէ աւելի **թեքնիք** նիստի նման պիտի ըլլայ»:

●ԴԻԲԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւր մը «Ժումիւրիա» օրաթերթին. «Թամփայի բանակցութեան փուլը պետք չէ դիտարկել իբրեւ պարզապէս բանակցութիւններու ձեւական վերսկսում, այլ իբրեւ գործնական քննութիւն՝ պարզելու, թէ արդեօք Ամերիկայի կողմէ հովանաւորուող շրջագծային համաձայնագիրը կրնայ ընդհանուր փոխըմբռնումներու մակարդակէն անցնիլ գետնի վրայ գործադրելի պայմանաւորութիւններու»:

●ԱՆՊԱՆ «Օրաթերթի տեղեկութիւններով, «այս ամիս Ֆլորիտայի մէջ սպասուող զինուորական ժողովի թուականը ճշդուեցաւ ամերիկեան ճշշումով՝ Սալամի ու Ռուպիոյի բանակցութիւններէն եւ հեռացման յստակ ժամանակացոյցի չգոյութեան նկատմամբ լիբանանեան յստակ դժգոհութենէն ետք: Թուականը ճշդուեցաւ ընդառաջելով լիբանանեան պահանջներուն»:

●ԱՐԲԻՐՆԵՐ «Տիար» օրաթերթին. «Թէլ Ալիւ ներկայ փուլին պատրաստ չէ շօշափելի զիջումներ կատարելու, եւ Թամփայի մէջ բանակցութեան նիստի գումարման անոր համաձայնութիւնը աւելի ձեւական շրջագիծի մէջ է, քան խորքային յառաջընթաց արձանագրելու պատրաստակամութիւն»:

●ԼԱԲԱՆԵԱՆԿԱ աղբիւրներ «Տիար» օրաթերթին. «Ուաշինկթըն Իսրայէլի վրայ ճշշումներ բանեցուց՝ բանակցութեան այս փուլի ակնահարուումը կանխարգիլելու համար, մեկնելով բանակցային հոլովոյթի ամբագրման նկատմամբ անոր նախանձախնդրութենէն: Ուաշինկթըն կամչած կը մնայ անոր շարունակման, թէեւ ներկայիս պատրաստ չէ կամ ազատ չէ զայն դէպի գործնական արդիւնքներ մղելու»:

●ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ «տեղեկութիւններու համաձայն, քաղաքական աղբիւր մը կ'ենթադրէ, որ քաղաքական դասը կրնայ կառավարութեան վերադասաւորումը դիտարկել իբրեւ իսրայելին դժգոհութիւնը հանդարտեցնելու միջոց, որովհետեւ ներկայ կառավարութիւնը չկրցաւ աշխատաւորական սենտիքաներու պահանջները բաւարարել:

Աղբիւրը կը նշէ, որ քանի մը նախարարներ արդէն իսկ ներառուած են փոխարինման ենթակաւորութեան ցուցակին վրայ, մինչեւ այն աստիճան, որ առաջարկուող բեմագրութիւնը կրնայ «անհրաժեշտութեան» ըռդի տակ նախարարաց խորհուրդի վերադասաւորումէն անցնիլ բոլորովին նոր կառավարութեան ձեւաւորման:

●ԺԱՏԻՏ «պատկերասփիռի կայանի տեղեկութեան համաձայն, «կառավարութեան փոփոխութեան լուրջ քննարկում գոյութիւն չունի, հակառակ այն իրողութեան, որ առաջարկը քաղաքական շրջանակներուն մէջ կայ»:

●«ՏԻԱՐ» օրաթերթ. «Արաբական պետութեան մը դեսպանը լիբանանցի պաշտօնատարի մը յայտնեց, որ Սեւտական Արաբիոյ, Զաթարի եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ կայ համաձայնութիւն՝ աջակցելու Սալամի կառավարութեան, եւ աւելի կարեւորը՝ յաջորդ փուլին անձամբ Սալամին աջակցիլ շարունակելու՝ անկախ նախարարաց խորհուրդի հաւանական վերադասաւորումներէն կամ զարգացումներու կողմէ պարտադրուող որեւէ կառավարական ձեւաչափէ»:

●ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ուժեր կուսակցութենէն աղբիւրներ «Ժատիտ» պատկերասփիռի կայանին. «Ուժանիթի նախարար Ծօ Սըլիի հրաժարականը բացառուած է»:

●ԱՐԲԻՐՆԵՐ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Վատիկանը մեծ հետաքրքրութիւն ցուցաբերեց դեսպան Զարամի Վատիկան այցելութեան ժամանակ. անոր հանդիպումը պետական քարտուղարին հետ տեւեց մէկ ժամէն աւելի, հակառակ այն իրողութեան, որ նման հանդիպումները սովորաբար կը սահմանափակուին 30-40 վայրկեանով»:

●ՓԱՐԱՆԱԳԻՐՈՐ կուսակցութեան աղբիւրները «Մուտուն»-ին. «Խորհրդարանի փոխնախագահ Պու Սաապի կոչը բարեփոխումներէն անդին կ'անցնի, որովհետեւ կ'առաջարկէ Ծերակոյտի ստեղծման հարցը եւ թերեւս Թաեֆի համաձայնութեան գործադրութեան առնչուած հարցեր քըննարկել, եւ այն ինչ որ զարմաց կը պատճառէ, այն է, որ մասնակի յանձնախումբը պիտի ձեռնարկէ քննարկումի մը, որ առ երեսոյթ ընտրական օրէնքին շուրջ է, սակայն անոր խորքը համակարգի բարեփոխման առաջարկն է»:

●ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ուժեր կուսակցութեան աղբիւրները «Մուտուն»-ին. «Խորհրդարանի փոխնախագահ Պու Սաապը, խորհրդարանի նախագահ Պըրրիի անմիջական թէյարարանքով, դիտաւորեալ կերպով ուշադրութիւնը շեղեց երկրի հիմնարար եւ գոյութեանական առաջնահերթութիւններէն՝ կասկածելի պահու մը վերստին ընտրական օրէնագիրքի բարեփոխում առաջարկելով»:

«ՌԱԶՄԻԿ»-Ի ԴԵՐԸ ԼԵՄ-Ի ԿԵԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՐՑԱԶԻՐՈՅՑ ՀՅՎ ԲԻՒՐՈՅԻ ԱՆԴԱՄ ՏԱՐՕՆ ՏԷՐ ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

ԼԵՄ-ի «Ռազմիկ» պաշտոնաթերթին ծնունդ տուող պայմաններուն, անոր անցած ուղիին, թերթի գործունեութեան բնոյթին եւ ՅՅԴ ԼԵՄ-ի աշխատանքներուն մէջ անոր դերակատարութեան մասին «Ռազմիկ»-ի խմբագրական կազմը գրուեցեալ այս բոլորին մօտէն իրազեկ եղող, «Ռազմիկ»-ի ծնունդին մասնակից Տարօն Տէր Խաչատուրեանի հետ:

«ՌԱԶՄԻԿ».- ԴՅԴ ԼԵՄ-ի հիմնադրութենէն տարի մը ետք՝ 21 յունուար 1974-էն սկսեալ, «Ազդակ» օրաթերթին մէջ կը սկսի լոյս տեսնել ԴՅԴ ԼԵՄ-ի «Երիտասարդական էջ»-ը: Այա՛մ՝ մայիս 1983-ին, հիմը դրուեցաւ ԴՅԴ ԼԵՄ-ի սեփական պաշտոնաթերթին՝ «Ռազմիկ»-ին: Վերադառնալով «Ռազմիկ»-ի ստեղծման ակունքներուն՝ ինչպէ՛ս ծնաւ սեփական պաշտոնաթերթը մը ունենալու գաղափարը, եւ որո՞նք էին անոր ստեղծման հիմնական նպատակները:

ՏԱՐՕՆ ՏԷՐ ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ.- ԼԵՄ-ը հիմնուեցաւ 1973-ին, իսկ ճիշդ տասը տարի ետք լոյս տեսաւ ԴՅԴ ԼԵՄ-ի պաշտոնաթերթը՝ «Ռազմիկ»-ը: Սակայն միութեան սեփական օրկան մը ունենալու գաղափարը շատ աւելի կանոնաւ հասունցած էր. ԴՅԴ ԼԵՄ-ի պատգամաւորական ժողովներէն շարք մը արդէն բարձրածայանծ էին այդ անհրաժեշտութեան մասին:

Լիբանանի դաշնակցական երիտասարդութիւնը կրկնակի ճնշում կը կրէր. մէկ կողմէ՝ քաղաքացիական պատերազմին հետեւանքները, միւս կողմէ՝ 1975-էն սկիզբ առած ցուցական պայքարին թափը: Այս պայմաններուն մէջ կուտակուած էին գաղափարական, գաղափարախօսական, կազմակերպական եւ ընկերային այլբան յիւթեր, որ «Ազդակ»-ի լայն էջերը չէին յղարդ ընդգրկել մեր գագացած այդ հոսքը, որ ԼԵՄ-ականները յորուածագութեամբ արտայայտուելու կարիքէն ու փափաքէն կը ծնէր:

Անոր համար ալ «Ռազմիկ»-ը իր ճամբան սկսաւ ամսաթերթի հասկացողութեամբ, եւ առաջին օրէն շանացիք պահել ամսական հերթականութիւնը:

Բայց արդէն 1984-ի փետրուարէն սկսեալ կացութիւնը Լիբանանի մէջ շատ վատթարացաւ, եւ դժուարութիւն ունեցանք Արեւմտեան Պելլոքի Զամազգայինի «Վաիէ Սէթեան» տպարանին հետ կապ պահելու: Այդ պատճառով որոշ թիւեր երկու ամիսը մէկ կը հրատարակուէին:

ԼԵՄ-ի սեփական պաշտոնաթերթը ունենալու գաղափարը ուրեմն բաւականատենէ ի վեր կենդանի էր: ԴՅԴ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէին հետ կապ պահելով՝ խումբ մը երիտասարդներով ըով ըովի եկանք գործի սկսելու համար:

«Ռ».- Ինչպէ՛ս որոշուեցաւ «Ռազմիկ» անունը: Տ. Տ. Խ.- Այդ օրերուն խմբագրական կազմը կազմուած էր 6 ԼԵՄ-ականներէ՝ Սօսի Առաքելեան, Վերա Կոստանեան, Լուսինե ժամկոչեան, Փառնէ Յովսէփեան, Զրաչ Դազարեան եւ ես, որ խումբին միակ ոչ հայազիտականի ուսանողն էի:

Պաշտոնաթերթին անունը ճշդելու համար մեզի լայն ազատութիւն եւ արտօնութիւն տրուած էր: Երբ անդամներէն մէկուն տունը հաւաքուած էինք եւ կը քննարկէինք, թէ ի՞նչ անուն պիտի տանք պաշտոնաթերթին, այդ օրերուն «Մարտիկ» անունը մեզի համար իմաստաւոր էր, եւ քննարկումները այդ ուղղութեամբ կը զարգանային:

Յանկարծ տանտիկիներ, որ մեզի համար սուրճ կը պատրաստէր եւ ներսէն կը լսէր քննարկումը, գրեթէ բողոքելով եկաւ մեր ըով եւ ըսաւ. «Ամէն ինչ Մարտիկ, Մարտիկ կ'ընէք, այս մէկն ալ Ռազմիկ ըրէք»:

Այդ պահուն մենք արտայայտուեցանք, թէ ի վերջոյ անունը մենք պետք է որոշենք, ոչ թէ՝ տանտիկինը: Սակայն միւս բոլոր անդամները համաձայնեցան, որ «Ռազմիկ» անունը շատ յարմար էր ԼԵՄ-ի պաշտոնաթերթին համար:

Այսպէս, «Մարտիկ» անունին փոխարէն՝ որդեգրուեցաւ «Ռազմիկ» անունը, որ հետագային դարձաւ ԼԵՄ-ի պաշտոնաթերթին անունը:

«Ռ».- «Ռազմիկ»-ը ստեղծուած էր հայ երիտասարդութեան գաղափարական մթնոլորտը, գործունեութիւն ու խօսքը աւելի լայն շրջանակներու հասցնելու նպատակով: Այդ օրերուն ո՞վ ձեր հիմնական թիրախային ընթերցողը, եւ ինչպիսի՞ գաղափարներ կ'ուզէիք հասցնել երիտասարդութեան «Ռազմիկ»-ի միջոցով:

Տ. Տ. Խ.- «Ռազմիկ»-ը ԼԵՄ-ի պաշտոնաթերթն էր, բայց միայն ԼԵՄ-ականներու համար չէր: Մենք կը մտահոգուէինք, որ գաղափարապաշտ եւ ազգային հարցերով տոգորուած երիտասարդական մթնոլորտը, որ ԼԵՄ-ի մէջ կը գտնուէր, պետք չէր մնար միայն ԼԵՄ-ի կեանքէն ներս:

Մենք ոչ միայն լիբանանահայ երիտասարդութիւնը կ'ուզէինք դրդել «Ռազմիկ»-ի միջոցով, այլ նաեւ՝ արձագանգել համահայկական հարցերու: Ցուցական պայքարը եւ Զայոց ցեղասպանութեան ճանաչման աշխատանքները, որոնք սկսած էին, միայն լիբանանեան հարցեր չէին: «Ռազմիկ»-ի միջոցով նոյնիսկ կ'անդորադանայիք Խորհրդային Զայաստանի հարցերու, որոնք այդ օրերուն որոշ չափով խորթ էին մեզի համար:

ԼԵՄ-ը «Ռազմիկ»-ի միջոցով կը փորձէր ազգային եւ գաղափարական հարցերը ընդարձակել ընդհանրապէս լիբանանահայ երիտասարդութեան ու նաեւ համահայկական երիտասարդութեան շրջանակներէն ներս:

«Ռազմիկ»-ի ստեղծման յաջորդ տարին ԴՅԴ Բիւրոյի երիտասարդական գրասենեակը սկսաւ փրատարակել «Կայծեր» պարբերաթերթը, բայց անոնք միջեւ անբացկութիւն չկար:

Շատ կարեւոր էր, որ արժարժուող նիւթերը, զորս խմբագրական կազմով կը ճշդէինք, ըլլային նիւթեր, որոնք երիտասարդութեան արտին խօսքին, օրինակ՝ կ'արժարժուէին ընկերային, քաղաքական, գաղափարական եւ բազմաթիւ այլ նիւթեր, որոնք պետք էր հետաքրքրական եւ այժմեական ըլլային լիբանանահայ եւ ընդհանուր երիտասարդութեան համար:

«Ռ».- Սկզբնական տարիներուն ինչպէ՛ս կը կազմակերպւէր եւ կ'իրականացուէր «Ռազմիկ»-ի հրատարակութիւնը, եւ որո՞նք էին ձեր դիմագրուած հիմնական դժուարութիւնները: Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի տարիներուն տիրող պայմանները ի՞նչ ազդեցութիւն ունեցան «Ռազմիկ»-ի հրատարակութեան, խմբագրական աշխատանքներուն եւ բովանդակութեան վրայ:

Տ. Տ. Խ.- Վեց անդամներ բաղկացած մեր խմբագրական կազմը շաբաթական դրութեամբ կը հաւաքուէր «Ազիւրեան» ակումբին դիմաց գտնուող ԼԵՄ-ի կեդրոնին մէջ: Իւրաքանչիւր

հինգշաբթի կէսօրին կը գումարէինք մեր ժողովը, ԼԵՄ-ի կեդրոնէն ներս ունէինք սենեակ մը, որ տրամադրուած էր «Ռազմիկ»-ի խմբագրութեան, եւ կը զբաղէիք յօդուածներու պատրաստութեամբ: Սակայն մենք չէինք բաւարարուէր միայն այս վեց անդամներուն յօդուածներով:

Այնքան կը փափաքէինք ընդլայնել ԼԵՄ-ականներու ստորագրութեամբ յօդուածներու շրջանակը, որ մեր աշխատանքին կը միանային նաեւ օժանդակ անդամներ, ինչպէս նաեւ՝ ոչ ԼԵՄ-ականներ, որոնք կը մասնակցէին իրենց յօդուածագրութեամբ:

Այդ քանի մը տարիներու ընթացքին կրցանք գտնել բազմատասնեակ անձեր, որոնք իրենց գրիչին զարկ կու տային եւ իրենց յօդուածներով, հարցազոյցներով, հարցախոյզներով կը մասնակցէին թերթի աշխատանքին:

Միւս կողմէ, կազմակերպական առումով, մեզի համար շատ կարեւոր էր ապահովել, որ հրատարակութիւնը կանոնաւոր կերպով, ամսական դրութեամբ կատարուէր: Ընդհանրապէս 24-32 էջոցը հրատարակութիւններ կ'ըլլային, եւ մենք դժուարութիւն չէինք ունենար ամսական 15-20 ինքնագիր յօդուածներ ունենալու՝ նկարներով եւ այլ նիւթերով միասին: Այսինքն յօդուածի պակաս երբեք չէինք զգար:

Այդ օրերուն «Ռազմիկ» պաշտոնաթերթին գինը ճշդած էինք 5 լ.ո., որ կը համապատասխանէր շուրջ 1.25 տուարի: Թերթը կը ծախուէր գրախանութներու մէջ Լիբանանի տարածքին, իսկ սփիւռքի տարբեր գաղութներուն մէջ ալ կը տարածուէր:

1975-ին սկսած պատերազմէն եւ 1982-ի խրայէեան գրաւումէն ետք, երբ շուրջ մէկուկէս տարի համեմատաբար հանդարտ շրջան մը եղաւ, այդ ժամանակաշրջանին հիմնեցինք «Ռազմիկ»-ը: Սակայն 1984-ի փետրուարին բախումներու վերսկսումը կրկին ծանր իրավիճակ ստեղծեց: «Ռազմիկ»-ը այդ պահուն տակաւին վեց ամսու հրատարակութիւն մըն էր, եւ ապահովական պայմաններուն պատճառով անոր հրատարակութիւնը կանոնաւոր կերպով շարունակելը դժուարացաւ:

Ես կը զբաղէի աշխատանքներու համադրութեամբ եւ այդ ջորջանին խմբագրական կազմի ատենապետն էի: Սօսի Առաքելեանը պետք էր երթար Արեւմտեան Պելլոք, ուր կը գտնուէր մեր «Վաիէ Սէթեան» տպարանը՝ իսլամական թաղամասի մը մէջ: Այդ օրերուն այնտեղ երթնելները ինքնին մեծ դժուարութիւն մըն էր, եւ տպագրութեան աշխատանքները կազմակերպելու համար բազմաթիւ ապահովական խնդիրներ կը դիմագրաւէինք:

Սակայն այդ բոլոր պայմաններուն մէջ անգամ երիտասարդներուն մօտ մեծ խանդավառութիւն կար: Մնայուն կերպով նոր յօդուածներ կը բերուէին, եւ երիտասարդները իրենց գրիչով կը մասնակցէին «Ռազմիկ»-ի աշխատանքին:

Չմոռնալով նաեւ, որ «Ռազմիկ»-ի հիմնադրութենէն ընդամենը երկու ամիս ետք տեղի ունեցաւ Լիզպոնի Զինգին անձնագրահական գործողութիւնը, որ բնականաբար մեծ արձագանգ գտաւ «Ռազմիկ»-ի էջերուն մէջ:

«Ռ».- Ի՞նչ արձագանքներ կը ստանայիք ընթերցողներէն եւ ինչպէ՛ս կը զգայիք «Ռազմիկ»-ի ազդեցութիւնը երիտասարդութեան վրայ: Եղա՞ծ է պահ մը կամ դեպք մը, երբ զգացած էք, որ «Ռազմիկ»-ի նիւթերն մէկը ազդեցութիւն ունեցած է երիտասարդի մը մտածելակերպին կամ գործունեութեան վրայ:

Տ. Տ. Խ.- Շատ պարագաներ եղած են: Շատ կարեւոր հասկացողութիւն մը կայ ղեկավարման եւ առաջնորդութեան մէջ: Կը խօսինք talking the walk եւ walking the talk հասկացողութիւններուն մասին: Talking the walk, այսինքն՝ ինչ որ պիտի ընես՝ բացատրէ, որպէսզի կարենաւ հաղորդակցիլ քու շարքերուդ հետ, քու ընկերներուդ հետ. թէ ո՞ր կ'երթաս, առաքելութիւնը ի՞նչ է, տեսլականը ի՞նչ է, ինչպէ՛ս պիտի երթաս եւ ո՞ր կ'ուզես հասնիլ:

Walking the talk՝ ըսելիքը կիրարկէ: Այսինքն շարքերդ թող գիտնան, թէ ի՞նչ ուղղութեամբ կ'երթաս, եւ հետեւինք գործել-կերութիւն ըրէ, որպէսզի կարենաս այդ մէկը իրագործել:

Մենք այդ մէկը «Ռազմիկ»-ի միջոցով շատ լաւ կրցանք ընել, որովհետեւ ԼԵՄ-ականներու մտածելակերպը, հարցերու մօտեցման եղանակը, բացատրութիւնները՝ թէ ի՞նչ կ'ընենք եւ ի՞նչ նպատակով կ'ընենք, ինչպէ՛ս պիտի չափենք յաջողութիւնը եւ ինչպէ՛ս պիտի բազմապատկենք այդ յաջող աշխատանքները, այս բոլորը կը փոխանցուէին «Ռազմիկ»-ի միջոցով:

Ըլլայ այդ մէկը Զայոց ցեղասպանութեան ճանաչման պարագային, Թուրքիայէն հատուցում պահանջելու պարագային, Լիբանանի հայ համայնքի իրաւունքներուն հետ կապուած հարցերու, համահայկական հարցերու կամ Խորհրդային Զայաստանի հետ կապուած հարցերու պարագային՝ այս բոլորին մէջ walking the talk եւ talking the walk կը պատահէր «Ռազմիկ»-ի միջոցով:

Շատ պատահած է, որ նոյնիսկ մասնաճիւղեր այցելէինք, կարծիքներ փոխանակէինք եւ տարբեր յօդուածներ քննարկէինք:

«Ռ».- Եթէ այսօրուան փորձառութեամբ վերադառնայիք «Ռազմիկ»-ի սկզբնական տարիները, ի՞նչը տարբեր կերպով պիտի ընէիք՝ աշխատանքի կազմակերպման, բովանդակութեան կամ երիտասարդութեան հասնելու առումով:

Տ. Տ. Խ.- Այսօր՝ վերջին 20 տարիներուն, քիչէ դարձած խօսքերէն մէկը ընկերային ցանցերն են:

Ի մտի կ'ունեցեք, որ այն ատեն ամէն ինչ analogues էր, թուայնացուած չէր: Այսինքն դաշնակցական մամուլին դերակատարութիւնը շատ մեծ էր եւ կարեւոր՝ մեր պատմութեան ընթացքին, բոլոր գաղութներուն մէջ, մասնաւոր՝ սփիւռքի:

Մենք, երբ պետականութիւն չէնք ունեցած, մեր առաջին թերթը՝ «Ազդարար»-ը, հիմնած ենք 1793-ին, Մատրաս, Զնդկաստան:

Այսօրուան մամուլին մէկ մասը փոխադրուած է թուայնացման: Այսօր շատ քիչ բան տարբեր պիտի ըլլար անցեալէն, որովհետեւ Լիբանանի երիտասարդութիւնը, 100 տոկոս հայ զգալուն կողքին, 100 տոկոս լիբանանցի կը զգայ, եւ այդ մէկը միւսին վնաս չի հասցներ:

Եւ այդ պայմաններուն մէջ, երբ ցուցական պայքարը նոր թափ ստացած էր, ԼԵՄ-ի ընկերներուն մտային, հոգեկան եւ ֆիզիքական մասնակցութիւնը լուրջ հարց էր: Շատ կարեւոր էր, որ այդ մէկը գաղափարական իմաստով «Ռազմիկ»-ի միջոցով գտնուէր իր արձագանգը:

Մեծ տարբերութիւններ չկան: Եթէ այսօր մենք նմանօրինակ աշխատանքներ ուզենք ընել, արդէն այդ մէկը կ'ընենք 50-60 տոկոսով ընկերային ցանցերու միջոցով: Իսկ բովանդակութեան իմաստով, հիմնական նպատակը «Ռազմիկ»-ին այն է, թէ ինչպէ՛ս ընենք, որ օրուան այդ մթնոլորտը չէղէ լիբանանահայ երիտասարդութիւնը:

Մեր այսօրուան մարտահրաւերը պիտի ըլլայ, թէ ներկայ թըլայնացուած աշխարհին մէջ, անոր բոլոր տազնապնէրով, ինչպէ՛ս պիտի կարենանք լիբանանահայ երիտասարդը, իսկ յատուկ կերպով՝ ԼԵՄ-ը, ճիշդ պատնէշներու վրայ պահել, որպէսզի յրսահատի ներկայ Զայաստանի կողմէ մեր առջեւ դրուած դժուարութիւններէն, աշխարհաքաղաքական վերիվայրումներէն, Արցախի հայաթափումին հետ կապուած հարցերէն:

Այս մէկը միջոց է, նպատակ չէ: Իբրեւ զէնք կ'օգտագործուի՝ այս երիտասարդութիւնը ճիշդ կերպով ուղիղ նպատակին հասցընելու:

«Ռ».- Այսօր, որքան ալ աշխատիքը ու պայքարիքը, մեր առջեւ կանգնած մեծագոյն մարտահրաւերներէն մէկը անտարբերութիւնն է: Զարցը կը մնայ՝ ինչպէ՛ս կարելի է պայքարիլ անտարբերութեան դէմ եւ արթնցնել պատասխանատուութեան ու մասնակցութեան ոգին:

Տ. Տ. Խ.- Նախքան հարցի մը լուծումին հասնիլը՝ կը փնտռենք անոր արմատները: Նոյնն ալ անտարբերութեան պարագային է:

Ընկերային ցանցերու՞, թէ՞ համաշխարհայնացման պատճառով է: Ուրեմն կ'արժէ ուսումնասիրել, թէ անտարբերութեան բուն պատճառը ի՞նչ է:

Նաեւ կայ Արցախի հայաթափման պատճառով յուսախաբութիւնը ժողովուրդին մէջ, ինչ որ կրնայ անտարբերութիւն պատճառել, որովհետեւ շատ ծանր հարուած էր: Նաեւ՝ Լիբանանի մէջ տնտեսական տագնապը: Իսկ եթէ այսպիսի օրինակներ կան, ի՞նչ է անոնց դարմանը: Մենք ընդհանրապէս կը տեսնենք, որ որոշ մարգերու մէջ աշխատանքներ կան, ուր ինչ ալ ըլլայ, միշտ նոր ուժեր կու գան աշխատելու: Օրինակ՝ Զայ դատի աշխատանքը սփիւռքի տարբեր շրջաններուն մէջ:

Եթէ կարդանք մեր պատմութիւնը, եղած են այսպիսի շրջաններ, ուր յանկարծ ետդարձի մէջ եղած ենք, սակայն մենք նաեւ միշտ կրցած ենք այդ վիճակէն դուրս գալ, որքան որ ալ վատ եղած են մեր պայմանները:

Ես միշտ գարմացած եմ, որ 1917-ին, Ցեղասպանութենէն տակաւին նոր ելած ժողովուրդ մը, ինչպէ՛ս մեր ղեկավարները կրցած են իրենք զիրենք վերալիցքաւորել, ուր կարեանա կրկին տրամադրութիւն ունենալ աշխատելու: Ո՞ր մնաց 1918-ի Սարդարապատը եւ ամբողջ անկախ պետականութիւն մը ստեղծելը:

Ուրեմն կան այս փուլերը, եւ անոր լաւագոյն բժշկըր դո՛ւք էք: Ձեր շրջանը դուք կը ճանչնաք: Այն անտարբերութիւնը, որ կը տեսնէք ԼԵՄ-ական կամ լիբանանահայ երիտասարդութեան մօտ, դուք էք, որ կը տեսնէք, եւ անպայմանօրէն նոյն պատճառները չունին:

Մենք ունինք փաստուած օրինակներ. անիւր վերստեղծելու պէտք չունինք:

Ձեր պատասխանը եւ հարցերուն դարմանը դուք պիտի գտնէք՝ երիտասարդութիւնը յանձնառու պահելու մեր Դատին:

Դաշնակցութիւնը գոյութիւն ունի միայն երկու բան ընելով՝ Զայաստանի պետականութեան գոյութեան ապահովումը եւ Զայ ժողովուրդի ֆիզիքական ապահովումը:

«Ռ».- ԴՅԴ 35-րդ Ընդհանուր ժողովը, իր որոշումներուն մէջ նշած է՝ Կուսակցութեան գաղափարական-նազմավարական, ծրագրային ու մարտավարական մօտեցումներու մշակման ու գիտական-մտաւորական շրջանակներէ ներս անոնք քննարկման ու տարածման հարթակներ դիտարկել «Դրօշակ» պաշտոնաթերթն ու «Վէմ» հանդէսը: Այս ծիրին մէջ, հաշուի առնելով, որ «Ռազմիկ»-ը երիտասարդութեան ուղղուած պաշտոնաթերթ է, ինչպէ՛ս կրնայ ան իր գործօն մասնակցութիւնը բերել այս գաղափարական ու մտաւորական աշխատանքին եւ նպաստել երիտասարդութեան մէջ այդ մօտեցումներու տարածման ու զարգացման:

Տ. Տ. Խ.- «Վէմ»-ը անպայմանօրէն պետք է դիտել իբրեւ Զայաստանի մէջ հրատարակուող երեք կամ չորս հետազոտական, հայագիտական հանդէսներէն ու ԴՅԴ Բիւրոյի հրատարակութիւններէն մէկը: Բայց եթէ «Վէմ»-ը շատ մտաւորական է, կրնաք հետեւիլ «Դրօշակ»-ին, որ իւրաքանչիւր ամիս լոյս կը տեսնէ՝ ըլլալ թուայնացուած կամ տպագիր: Նախ կարողացէք «Վէմ»-ի եւ «Դրօշակ»-ի այդ յօդուածագրութիւնները: Նաեւ «Ազդակ»-ը յաճախ լոյս կ'ընծայէ այդ յօդուածները իր էջերուն մէջ՝ ըլլան անոնք առցանց թէ տպագիր:

Եւ ետքը կ'ուզեմ շարունակել՝ ըսելով, որ դուք ալ մասնակցութիւն բերէք՝ գրելով յօդուածներ:

Կրնաք նաեւ ձեր «Ռազմիկ»-ի որոշ յօդուածները դրկել «Դրօշակ»-ին՝ այդպէս բերելով ձեր մասնակցութիւնը իբրեւ դաշնակցական երիտասարդութիւն:

Զաջալերեցեք, խանդավառեցեք ներկայ երիտասարդութիւնը, որովհետեւ ձեր ստեղծագործ միտքերը առաւելաբար առողջ եւ արդ

ԱՊՐՈՒԱԾ ՕՐԵՐ

2. ԵՐԿՈՒ ԱՊՐԻԼ 24

Ընթերցողին:

«Ապրուած օրեր» անունը նոր չէ: 1948-ին նոյն անունով լոյս տեսած է Արմէն Գարոյի գիրքը: Այս գրութիւնները անոր շարունակութիւնը չեն, այլ՝ ուրիշ ժամանակի ու սերունդի ապրուած օրեր:

Տարիներու ընթացքին կուտակուած այս յուշերը իմ կեանքիս պատառիկներն են, բայց նաեւ՝ մեր հաւաքական հայկական կեանքէն համեստ մաս մը: Անոց մէջ կան օսմանահայ ընտանիքիս համն ու հոտը, սփիւռքեան ու հայաստանեան իրականութիւնները, հինը՝ նորին կողքին: Այս ամառ որոշեցի սկսիլ գրի առնել զանոց: Յուսամ՝ անոց մէջ դուք ալ ձեզմբ բան մը գտնեք:

Պիքֆայայի յուշարձանի բացումը:

«Ազդակ»-ի 9 մայիս 1970-ի յատուկ թիւի շապիկը:
Լուսանկարը՝ հանդուցեալ Յերի Գունտաքճեանի (AP):

Առաջին անգամ Յայոց ցեղասպանութիւնը իսկապէս հասկցայ ոչ թէ գիրքի մը մէջ, այլ՝ Պէյրութի մէջ կազմակերպուած ցուցահանդէսի մը ընթացքին: 1975 էր: Երեխայ էի: Մինչ այդ անշուշտ բաներ մը լսած էի: Մեր դպրոցներուն եւ տուններուն մէջ այդ պատմութիւնները կը լսուէին: Մեծերը ծածուկ կը պատմէին: Կը լսէի Ուրֆա, Կելիպոլ, Պոլիս, Չմիւռնիս եւ ուրիշ անուններ՝ առանց միշտ հասկնալու, թէ այդ բոլորը ինչպէ՞ս իրարու կը կապուէին: Անոց ինծի համար պատմութիւններ էին, երբեմն տխուր, երբեմն անհասկնալի, բայց տակաւին ամբողջութիւն մը չէին:

Այդ տարին Յայոց ցեղասպանութեան վաթսուամեակն էր: Ապրիլ 24-ի մեծ ձեռնարկներ նախատեսուած էին Պէյրութի մէջ, բայց Լիբանանի պատերազմը ճիշդ այդ օրերուն սկսած էր: Ապրիլ 13-ի Այն Ռըմմանէի դէպքերէն հազիւ տասնմէկ օր անցած էր, քաղաքին մէջ արդէն կրակոցներ կային, ճամբաներ կը փակուէին, եւ նախատեսուած մեծ ժողովուրդային քայլարշաւը չէր կրնար տեղի ունենալ: Փոխարէնը՝ Պէյրութի կեդրոնը, Սուրբ Լուիի՝ Զափուշիններու պատմական եկեղեցւոյ մէջ, կազմակերպուած էր լուսանկարներու, փաստաթուղթերու եւ արուեստի ցուցահանդէս մը: Այսօր այլեւս չեմ յիշեր բոլոր մանրամասնութիւնները: Կը յիշեմ հին լուսանկարներ, օտար թերթերու էջեր եւ մանաւանդ այն զգացումը, որ մինչ այդ մեծերէն լսած պատմութիւններս յանկարծ պատերուն վրայ էին:

Այդ ցուցահանդէսին առաջին անգամ հասկցայ, որ մեր ընտանիքներուն պատմութիւնները առանձին պատմութիւններ չէին: Անոց մեծ պատմութեան մը տարբեր կտորներն էին: Այն, ինչ պատահած էր մեծ հօրս, մեծ մօրս կամ մեր շուրջի ուրիշ ընտանիքներուն, մաս կը կազմէր ամբողջ ժողովուրդի մը ապրած աղետին: Կարծեմ՝ այդ օրը առաջին անգամ հասկցայ նաեւ, թէ ինչո՞ւ Լիբանան կը գտնուէիք, հակառակ անոր որ արաբ չէիք: Մինչ այդ Պէյրութը պարզապէս մեր ապրած քաղաքն էր, մեր տունը հոն էր: Պատերուն վրայ այդ լուսանկարներուն առջեւ սկսայ հասկնալ, որ մեր հոն ըլլալն ալ պատմութիւն ունէր: Մեր ընտանիքները տուն ու տեղ կորսնցուցած էին, ուրիշ տեղ մը հասած եւ նոր կեանք սկսած: Ես այդ երկար ճամբուն վերջաւորութեան ծնած երեխայ մըն էի:

Յայ գաղթականներու վրանները Պէյրութի Զարանթինա շրջանին մէջ, 1920-ականներու սկիզբը: Այդ գաղթականներէն պիտի ծնէր Պէյրութի հայկական նոր կեանքը:

Այդ ճամբուն մէկ պատկերը Պէյրութի Զարանթինայի այս հին լուսանկարն է: 1920-ականներու սկիզբը Ցեղասպանութենէն վերապրած հազարաւոր հայ գաղթականներ հասան Պէյրութ եւ առաջին տարիները ապրեցան այսպիսի վրաններու տակ, ապա՝ թիթեղէ ու փայտէ հիւղակներու մէջ, 6-8 քմփերու մէջ:

Կարդացած եմ նաեւ, թէ 1930-ին Ազգերու լիկայի Նանսենեան գաղթականներու գրասենեակը ձեռնարկեց զանոց Պէյրութի գաղթականներէն Պուրճ Ռաֆիկին տեղափոխման աշխատանքին: Զարգացին հիւսիս-արեւելքը գտնուող ճահճային այդ տարածքին վրայ աստիճանաբար բարձրացաւ հայկական նոր քաղաք մը՝ տուններով, դպրոցներով, եկեղեցիներով եւ ակումբներով: Փոխանակ միայն նպաստ բաժնելու՝ Նանսենեան գրասենեակը փոխատուութիւններ տրամադրեց, որպէսզի գաղթականները կարենան վրաններն ու տախտակաշէն հիւղակները փոխարինել մայրուն տուններով եւ տարիներու ընթացքին վերադարձնել պարտքը:

Բայց Նանսենեան ծրագիրը միայն տուն շինել չէր: 1930-ականներու Լիբանանը ծանր արդիւնաբերութիւն գրեթէ չուներ, եւ գաղթականներուն համար ապրուստի նոր միջոցներ պետք էր ստեղծել: Զաջալերուեցան փոքր արհեստներն ու ինքնուրոյն աշխատանքը՝ կօշկակարութիւնը, կաշեգործութիւնը, երկաթագործութիւնն ու ոսկերչութիւնը: Այդ արհեստանոցներուն շուրջ Պուրճ Ռաֆիկը կամաց-կամաց դարձաւ տնտեսական աշխուժ կեդրոն մը: Մարդիկ, որոնք քանի մը տարի առաջ վրաններու տակ կ'ապրէին, հիմա տուն կը շինէին, արհեստ կը սորվէին, գործ կը ստեղծէին եւ զայն իրենց զաւակներուն կը փոխանցէին: Այդ արհեստներէն շատերը

Ազգերու լիկայի Յայաստանի յանձնախումբը: Ձախէն՝ առաջին շարքին մէջ Ժորժ Զարը, Ֆրիտիօֆ Նանսենը եւ Ս. Է. Տիփիլիսի: Ետեւը՝ Փիօ լը Սաւիոն (ձախ) եւ Վիտրուս Զուխիլսկը (աջ):

Պուրճ Ռաֆիկի մէջ շարունակուեցան սերունդներ:

Նոյն տարիներուն ամերիկեան «Նիւ Իսթ ռիփֆ» կազմակերպութիւնը Լիբանանի մէջ հիմնեց որբանոցներու ամբողջ ցանց մը՝ Անթիլիասէն մինչեւ Ճիպէլ, Ղազիր եւ այլ վայրեր, ուր ապաստան գտան Ցեղասպանութենէն վերապրած հազարաւոր հայ որբեր: Անոց միայն սնունդ ու կացարան չտրուեցաւ: Երեխաները դպրոց յաճախեցին, արհեստներ սորվեցան եւ պատրաստուեցան ինքնուրոյն կեանքի: Անթիլիասի այն տարածքը, ուր «Նիւ Իսթ ռիփֆ»-ը հազարաւոր հայ որբեր պատսպարած էր, 1930-ականներուն պիտի անցնէր հայկական եկեղեցական կեանքին եւ հետագային դառնար Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան կեդրոնը: Այսպէս, Լիբանանի հայկական աշխարհը միայն գաղթականներու վրաններէն չծնաւ: Ան ծնաւ նաեւ այս որբանոցներէն դուրս եկած հազարաւոր մանուկներէն ու պատանիներէն, որոնք ընտանիքներ կազմեցին եւ նոր կեանք սկսան: Եւ այսպէս, թէ՛ Նանսենեան ծրագիրը, թէ՛ «Նիւ Իսթ ռիփֆ» կազմակերպութիւնը, իսկ հայկական գետնի վրայ՝ ԶԲԸՄ-ը, հայրենակցական միութիւններն ու ուրիշ կազմակերպութիւններ, միասնաբար օգնեցին, որ վերապրող ժողովուրդ մը դարձեալ ոտքի կանգնի:

Տարիներ ետք, Արցախի հայաթափումէն ետք, երբ աւելի քան հարիւր հազար հայեր դարձեալ ստիպուեցան լքել իրենց տուները, Նանսենեան այդ փորձառութիւնը կարծես մոռցուած էր: Ան պարզ դաս մը կը ձգէր մեզի: Գաղթականին օգնելը միայն առաջին օրերու կարիքները հոգալ չէ: Պետք է նաեւ պայմաններ ստեղծել, որ ան կարենայ կրկին տուն շինել, գործ ստեղծել եւ նոր կեանք սկսիլ:

Այն Պէյրութը, ուր կ'ապրէի եւ ուր 1975-ին այդ ցուցահանդէսը կը դիտէի, մասամբ այդ վրաններէն ծնած աշխարհի մըն էր: Ցուցահանդէսէն դուրս ելայ նոյն երեխան, բայց կարծես՝ քիչ մը տարբեր: Եւ տարօրինակ զուգահէյսութեամբ մը, երբ մենք Պէյրութի մէջ վաթսուհինգ տարի առաջ մեր ժողովուրդին պատահած աղետը կը յիշէիք, մեր շուրջը ուրիշ պատերազմ մը նոր կը սկսէր: Այն ատեն չէիք կրնար գիտնալ, որ Լիբանանի այդ քաղաքացիական պատերազմը երկար տարիներ պիտի տւեր եւ մեր սեփական կեանքերն ալ հետը պիտի փոխէր:

70-ականներուն վերջերը մնացած հայկական քմփերէն մէկը: Լուսանկարը՝ Բաֆֆի Արտալճեանի:

Զառասուն տարի անցած էր, երբ եկաւ ուրիշ ապրիլ 24 մը: 2015 էր, Յայոց ցեղասպանութեան հարիւրամեակը: Այս անգամ Պէյրութ չէի, Լոս Անճելէս էի: Այդ քառասուն տարիներուն շատ բան փոխւեց: Ապրիլ 24-ները իրարու յաջորդած էին: Ցուլահանդէսներ, եկեղեցական արարողութիւններ, քայլարշաւներ, քաղաքական եւ զինեալ պայքար: Յայ դատի հետապնդումը դարձած էր սերունդներու աշխատանք: Բազմաթիւ երկիրներ եւ միջազգային կառույցներ ճանաչած էին Յայոց ցեղասպանութիւնը: Մեր սերունդը ապրած էր նաեւ Յայաստանի վերանկախացումն ու Արցախի ազատագրումը:

Ցեղասպանութեան հարիւրամեակի առթիւ Լոս Անճելէսի արդարութեան երթէն տեսարան մը (2015):

ՐԱՃՖԻ ԱՐՏԱԼՃԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ «Գ. ԻՓԷԿԵԱՆ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻ «ԴՈՂ՝ ՍԻՐՏԸ ԳՈՂ» ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԵՐԸ ԸՆԹԱՅԻՒ ՄԵՋ ԵՆ

Համազգայինի «Գ. Իփեկեան» թատերախումբը 9, 10 եւ 11 հոկտեմբեր 2026-ին «Յակոբ Տէր Մելքոնեան» թատերասրահին մէջ պիտի ներկայացնէ «Դող՝ սիրտը գող» կատակերգութիւնը: Զեղինակ՝ Տարիօ Ֆօ: Ներկայացումին նախապատրաստական աշխատանքները արդէն իսկ ընթացքի մէջ են եւ աւարտական փուլին հասած են:

Ներկայացումին եւ աշխատանքներուն մօտէն ծանօթանալու համար «Ազդակ» հանդիպում մը ունեցաւ «Գ. Իփեկեան» թատերախումբի վարչութեան ատենապետ Մարտիկ Տեմիրճեանի հետ, որ ըսաւ, թէ այս օրերուն զաղույթը ընդհանրապէս մարտահրաւերներու դէմ յանդիման կը գտնուի եւ դժուար օրերու մէջ է, եւ հակառակ այս կացութեան՝ կազմակերպութիւններն ու կառույցները իրենց կարելիութիւններու սահմաններուն մէջ, երբեմն գոհացուցիչ եւ երբեմն ալ՝ ոչ, կը փորձեն իրենց առաքելութիւնը իրականացնել, եւ նշեալ միութիւններուն շարքին են թատերախումբերը: Ան աւելցուց, որ այսօրուան կացութեան մէջ պետք է հարց տալ, թէ ժողովուրդը որքանո՞վ թատերական ներկայացումներէն զոհ կը մնայ եւ որքանո՞վ ներկայացուած նիւթերուն վերաբերեալ քաջալերական տրամադրութեան մէջ է:

Տեմիրճեան յայտնեց, որ թատերական գործը բազմաթիւ այլ մարգերէ առաւել եւս դժուար է, որովհետեւ եթէ ժողովուրդին բազկերակը ճիշդ չշօշափուի, ապա ներկայացումը չ'ունենար համապատասխան ընկալումը, նկատի առնելով, որ այսօրուան պայմաններուն մէջ հանդիսատեսը բարդ ներկայացումի փնտռութիւն մէջ չէ, որովհետեւ ինքնին կեանքի պայմանները օրէ օր կը բարդանան: Ան աւելցուց, որ այս տրամադրութիւններէն մեկնած՝ «Գ. Իփեկեան»-ի վարչութիւնը որոշեց այս անգամ ընկերային նիւթով կատակերգութիւն ներկայացնել, որպէսզի աւելի դիւրին ընկալուի, եւ այս մէկը պետք չէ դիտել սկզբունքներէ հրաժարում, որովհետեւ նախ եւ առաջ կատակերգութիւնը թատրոնին մաս կը կազմէ, եւ ապա եթէ այս քայլը պիտի նպաստէ, որ աւելի մեծ թիւով մարդիկ թատրոն ներկայանան, ապա այս մէկը կապ ստեղծելու լաւագոյն միջոցն է:

Խօսելով թատերական կեանքի ծրագիրներուն մասին՝ Մարտիկ Տեմիրճեան ըսաւ, որ անցող շրջանին կարելի չեղաւ Լիբանան հրաւիրել Յայաստանէն Համազգայինի թատրոնը, ինչ որ նաեւ անցեալին մեծ խանդավառութիւն կը ստեղծէր, ինչպէս նաեւ ծրագիր գոյութիւն ուներ այս ներկայացումը նաեւ խաղալ քանադաճող հանդիսատեսներուն դիմաց, Զանառայի Համազգայինի Շրջանային վարչութիւնէն հրաւերով, ինչ որ կամքէ անկախ պատճառներով չիրականացաւ: Իր խօսքի աւարտին Տեմիրճեան յայտնեց, որ ուրախութիւն է գաղութի թատերական տարեշրջանը սկսիլ «Գ. Իփեկեան»-ի «Դող՝ սիրտը գող» կատակերգութեան ներկայացումով՝ յուսալով, որ լիբանանահայ թատերախումբերը կը շարունակեն եւ ի հարկին կը ծաւալեն իրենց աշխատանքները:

Իսկ թատերախումբի քեմարդիչ Յակոբ Տէր Ղուկասեան «Ազդակ»-ին ըսաւ, թէ այս ներկայացումով կ'ուզեն, որ հանդիսատեսները խնդաւ, ուրախ մթնոլորտի մէջ ըլլան, որպէսզի Լիբանանի ճնշիչ մթնոլորտէն պահ մը դուրս ելլեն: Ան ըսաւ, որ թատերգութեան ընտրութենէն ետք մեծ խանդավառութեամբ սկիզբ առին փորձերը, կարճ ժամանակ ետք իւրաքանչիւրը իր անձնական աշխատանքներով զբաղեցաւ, դանդաղեցաւ ընթացքը, ապա երբ Զանառայի Համազգայինի Շրջանային վարչութիւնէն հրաւեր ստացանք անցեալ տարի ներկայացուած Վաշէ Ատրուկիի «Ալբանթիս» ներկայացումը եւ այս ներկայացումը խաղալու Զանառայի մէջ, այս մէկը նոր շունչ տուաւ: Ան աւելցուց. «Զանառայէն ալ ունեիք երկու ներկայացումներէն մէկը կատակերգութիւն քեմականացնելու առաջարկը, պատրաստեցիք, սակայն դժբախտաբար Լիբանանի մէջ Զանառայի դեսպանատունը յայտնեց, որ վիզա պիտի չըստանանք երկրի ծանօթ պայմաններուն պատճառով: Նորէն խաղալ-չխաղալու վիճակ մը ստեղծուեցաւ, բայց որոշեցինք հո՛ն խաղալ՝ յուսալով, որ այս ներկայացումներէն ետք առիթ կ'ունենանք այլ երկիր ներկայացում կատարելու, եւ արդէն մեծ թափով փորձերը ընթացք առած են եւ իրենց վերջին փուլին հասած են:

Շար.ը՝ էջ 6

ՍՓԻՌՔ. ՔՆՆԱՐԿՈՒՄԷՆ ԵՒ ԱԽՏԱՃԱՆԱԶՈՒՄԷՆ՝ ԳԷՊԻ ՆՈՐ ՄԵԿՆԱՐԿ

Սփիւռքի մասին խօսիլ՝ այսօր կը նշանակէ առերեսուիլ ներկայի բարդ իրականութեան եւ վաղուան անորոշ հորիզոններուն։ Տարիներ շարունակ մենք սորված ենք սփիւռքի մասին խօսիլ կազմակերպութիւններու, դպրոցներու, եկեղեցիներու, միութիւններու եւ համայնքային կեանքի աշխուժութեան ընդմէջէն։ Սակայն ժամանակը աւելի խոր դիտարկում մը կը պահանջէ ներկայիս։ Գոյութիւն ունեցող կառոյցներուն թիւը չի կրնար չափանիշ դառնալ հաւաքական կեանքի առողջութեան։

Այսօր սփիւռքի տարբեր գաղութներու մէջ կը զգացուի մտահոգիչ տեղաշարժ մը։ Կազմակերպչական կեանքը շատ տեղեր կը շարունակուի, աւանդական կառոյցները տակաւին կը գործեն, ձեռնարկներ կը կազմակերպուին, հանդիսութիւններ կը կատարուին, ժողովներ կը գումարուին։ Բայց այդ ամբողջ շարժումին ետին երբեմն կը զգացուի ներքին թուլացում մը՝ երիտասարդութեան հեռացում, ազգային կեանքի հանդէպ հետաքրքրութեան նահանջ, մտաւորական ներուժի ինքնամեկուսացում, նոր գաղափարներու բացակայութիւն, գործելաձեւերու կրկնութիւն եւ ապագայի տեսլականի անյստակութիւն, լեզուի եւ ինքնութեան ճգնաժամ...

Այս իրականութիւնը մեզմէ կը պահանջէ անկեղծ ախտաճանաչում։

Սփիւռքը այսօր պէտք ունի հայելիի մը, որուն մէջ կարենայ տեսնել ինքզինքն՝ առանց զարդարանքի եւ առանց ինքնախաբերութեան։ Պէտք ունի բաց քննարկումի, ուր հարցերը կրնան հընչել իրենց ամբողջ սրութեամբ, իսկ տարբեր տեսակետներ իրարու հանդիպիլ՝ առանց նախապէս ճշդուած պատասխաններու։

Հոս է, որ ի յայտ կու գայ քննարկումի հարթակներու անհրաժեշտութիւնը, եւ անոնց գաղափարը կը ստանայ իր իսկական արժէքն ու նշանակութիւնը։

Քննարկումը կը գերազանցէ պարզ խօսակցութեան սահմանները։ Անկկա հաւաքական մտածողութեան բեմն է։ Երբ տարբեր գաղութներէ, կազմակերպութիւններէ եւ մտաւորական շրջանակներէ եկող մարդիկ գիրար կը լսեն, փորձառութիւնները կը համադրեն եւ նոյն հարցերուն տարբեր դիտանկիւններէ կը մօտենան, կը ստեղծուի այն միջավայրը, ուր մտահոգութիւնը կըրնայ վերածուիլ ախտաճանաչման, ախտաճանաչումը՝ գաղափարի, իսկ գաղափարը՝ գործնական քայլի, եթէ ոչ՝ քայլերու։

Այս առումով, ուրախալի է, որ սփիւռքի մեր իրականութեան մէջ արդէն իսկ գոյութիւն ունին նման նախաձեռնութիւններ։

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. կաթողիկոսի հովանաւորութեամբ գործող «Կիլիկիա» վերլուծական հարթակը կարելոյր փորձառութիւն մը կը ներկայացնէ։ Անկկա քննարկումի եւ վերլուծութեան տարածք կը բանալ ազգային, քաղաքական, հասարակական եւ սփիւռքի կեանքին առնչուող հարցերու շուրջ։ Այսպիսի հարթակներու արժէքը անոնց կարողութեան մէջ է՝ հարստացնելու օրակարգը եւ միտքը առաջնորդելու ընթացիկ իրադարձութիւններէն անդին՝ դէպի պատճառներու, հետեւանքներու եւ հեռանկարներու որոնում։

Նոյնքան կարեւոր դերակատարութիւն ունի «Ազգակ» օրաթերթի լսարանային հարթակը, որ տարիներէ ի վեր կը ստեղծէ կենդանի հանդիպումի եւ կարծիքներու փոխանակման միջավայր։

Վերոնշեալ երկու հարթակներուն գոյութիւնը կարելոյր է նաեւ մէկ այլ պատճառով։ Անոնք կը փաստեն, որ սփիւռքի մէջ քննարկումի մշակոյթի ձեւաւորումը տեսական առաջարկի սահմաններէն անդին անցած՝ գործնական կարելիութիւն մըն է։ Արդէն առկայ են անոնց առաջին փորձերը։ Այժմ անհրաժեշտ է զանոնք խորացնել, ընդարձակել եւ իրարու հետ կամրջել։

Սակայն այստեղ անհրաժեշտ է կարեւոր տարբերակում մը կատարել։ Զըննարկումի հարթակները պէտք է առաջնորդէն դէպի համադրում։ Համադրումը՝ առաջնահերթութիւններու ճշդում։ Իսկ առաջնահերթութիւնները՝ դէպի գործնական ծրագիր։

Հակառակ պարագային, կրնանք ստեղծել բազմաթիւ լսարաններ, գրել հարիւրաւոր յօդուածներ, կազմակերպել տասնեակ համագումարներ, այսուհանդերձ, առանց յառաջընթացի մնալ նոյն կէտին վրայ։ Քննարկումի հարթակ ունենալը ինքնին արժէք մը չի

ստեղծեր։ Հարթակին վրայ կեցող անհատը ըսածին հանդէպ համոզում եւ հաւատք պարտի ունենալ։ Այլապէս հարթակը կը վերածուի ինքնանպատակ ներկայութեան՝ խօսքի, ելոյթի եւ հրապարակային երեւոյթի մը, որ կը ստեղծէ շարժումի տպաւորութիւն, բայց իրականութեան մէջ՝ ո՛չ համոզում, ո՛չ աշխատանք եւ ո՛չ ալ շարժում։ Հարթակը միջոց է, ոչ թե՛ նպատակ։ Ան իր իմպաստը կը ստանայ միայն այն ժամանակ, երբ անոր վրայ հնչող խօսքին ետին կայ հանգույժ, իսկ համոզումին ետին՝ հաւատք ու գործելու պատրաստակամութիւն։ Հարթակը պահ մը փայլելու կամ ժամանակաւոր նորաձեւութեան մը հետեւելու միջոց չէ։ Ան համոզում, հաւատք եւ պատասխանատուութիւն կը պահանջէ, այլապէս կը կորսնցնէ իմաստը։

Այսօր սփիւռքին անհրաժեշտ է հաւաքական մտքի նոր տարածք մը՝ կազմակերպական մէկ կառոյցի, մէկ մարմինի կամ մէկ դէկլարութեան սահմաններէն անդին։ Անհրաժեշտ է այնպիսի մտաւոր դաշտ մը, ուր տարբեր կազմակերպութիւններու, գաղութներու եւ սերունդներու փորձառութիւններն ու մտածումները կրնան իրարու հանդիպիլ, փոխազդել եւ գիրար հարստացնել։

Սփիւռքի գաղութները նոյն պայմաններուն մէջ չեն ապրիր։ Լիբանանի, Ֆրանսայի, Միացեալ Նահանգներու, Զանաւայի, Աւստրալիոյ կամ Հարաւային Ամերիկայի հայկական համայնքները ունին իրենց իւրայատկութիւնները, մարտահրաւերները եւ կարելիութիւնները։ Սակայն այդ տարբերութիւններուն տակ կը գտնուին ընդհանուր հարցեր՝ հայրենի պահպանում, երիտասարդութեան ներգրաւում, կրթական համալրագի վերանալում, եկեղեցական կենսիկ վերակենդանացում, կազմակերպութիւններու արդիականացում, մտաւորական ներուժի համախմբում եւ Հայաստանսփիւռք յարաբերութիւններու նոր իմաստաւորում։

Ուրեմն պէտք է սկսիլ ոչ այնքան «Ռ՛վ իրաւունք ունի առաջնորդելու» հարցումէն, որքան «Ի՛նչ պէտք է ընենք, որպէսզի սփիւռքը վաղուան օրը թեւակոխէ աւելի պատրաստուած, աւելի համախմբուած եւ աւելի ինքնավստահ» հարցումէն։

Այս հարցումը մեզ կը տանի նաեւ երիտասարդութեան խնդրին։ Երիտասարդութեան հեռացումը կարելի է վերագրել բազմաթիւ արտաքին պատճառներու, սակայն Եական հարցը կը մնայ՝ ստեղծած ենք արդեօք այնպիսի միջավայր, ուր լսելի դառնայ երիտասարդին ձայնը, արժեւորուին անոր գաղափարն ու մասնակցութիւնը։ Երիտասարդութիւնը պէտք է դառնայ սփիւռքի ապագայի մասին մտածող եւ որոշումներու կայացման մասնակից ուժ։

Նոյնը կը վերաբերի մտաւորական ներուժին։ Սփիւռքի մէջ կան՝ մեծ թիւով մասնագետներ, գիտնականներ, գրողներ, ուսուցիչներ, համալսարանականներ, գործարարներ եւ ազգային մտածողութեան տեր անհատներ։ Սակայն այդ ներուժը յաճախ կը մնայ մասնատուած, երբեմն՝ ինքնամեկուսացած, իսկ որոշ պարագաներու՝ միտումնաւոր կերպով լուսանցք մղուած կամ ընդհանուր աշխատանքէն հեռու պահուած։ Քննարկումի հարթակները կրնան դառնալ այն կամուրջը, որուն միջոցով անհատական կարողութիւնները կը միաւորուին եւ կը վերածուին հաւաքական ներուժի։

Այս ամբողջ գործընթացին մէջ անհրաժեշտ է նաեւ քաղաքականութիւնը իր բնական սահմաններուն մէջ պահել։ Սփիւռքի որեւէ հարց անմիջապէս քաղաքական ճամբարներու բաժնելու սովորութիւնը կը նեղցնէ քննարկման տարածքը եւ կը խոչընդոտէ անկեղծ ախտաճանաչումը։ Սփիւռքի գոյատեւման, կրթութեան, լեզուի, մշակոյթի եւ կազմակերպական վերակազմակերպման հարցերը շատ աւելի լայն են, քան՝ կուսակցական օրակարգերը։

Մեզի անհրաժեշտ է քաղաքական գիտակցութիւն՝ առանց քաղաքականացման մոլուցքին։

Մեզի անհրաժեշտ է քննադատութիւն՝ առանց քանդելու ցանկութեան։

Մեզի անհրաժեշտ իրատես մտածողութիւն՝ ամուր կապուած իրականութեան հետ։

Իսկ ամէնէն աւելի՝ մեզի անհրաժեշտ է անկեղծութիւն։

ԱՅՐՈՆ ՇԽԻՏԵՄԵՆ
Շար.ը՝ էջ 6

ՀԱՅ ԴՊՐՈՅԸ՝ ԳՈՅՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵԸ

ՎԵՐԱՄՈՒՏ՝ ԼԱՒԱՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՐՑԱԳՐԱԿԱՆ ԵԶՐԵՐՈՎ

Ահաւասիկ կրթական նոր տարեշրջան մը ես կը դիմաւորենք՝ հրաժեշտ տալով նախորդ տարուան բարւոք, յաջող ու պատուաբեր անցումներուն, նոր յոյսերով, ակնկալութիւններով ու ծրագիրներով, «Բարի վերադարձ»-ի ու «Բեղուն տարեշրջան»-ի բարեմաղորութիւններով։

Հայ դպրոցը եւ կրթական օճախը հայ ժողովուրդին համար միշտ եղած են (ու կը մնան) այն անփոխարինելի եւ աննկուն կառոյցները, որոնք մեր նոր սերունդներուն կու տան ապրելու ու գոյատեւելու լիցք եւ սնունդ, կրթութիւն ու դաստիարակութիւն, ուսումնառութիւն եւ ազգայնականութիւն, նկարագրակերտում եւ ազնուութիւն, հայրենասիրութիւն ու մշակութասիրութիւն, լեզուասիրութիւն ու պատուասիրութիւն, փնաջամա՛յն։

Ի գուր տեղ չէ Մեծն ուսուցչապետ Մեսրոպ Մաշտոցին ոգեղէն գիտարարութիւնը, գիրի ու գրականութեան ծնունդով, ուսումնարարութեան տարածումով եւ ըմբռշխումով, հայ ժողովուրդին համար դարձան լուսաւոր փարոսներ ու հարուստ ժառանգներ, որպէսզի հետագայ սերունդները միշտ փայլատակուին ու փայլատակեն, պայծառացուին ու պայծառացնեն, ճառագայթեն ու ճառագայթեցնեն զանոնք։

Իսկ ասոնք կենդանի իրականութիւն դարձնելու համար ՀԱՅՈՏ ԵՎԵՐԵՏԻՆ ու ՀԱՅ ԴՊՐՈՅԸ հանդիսացան այն ամրակոռ խարիսխները, գօտեպնդող կռուանները, որոնք կրնային հայութիւնը պահել կանգուն՝ կապուած իր օրրանին ու հաւատամքին, իր հողին ու հայրենիքին, իր Եւրօթեան ու պատկանելիութեան։

Այս բոլոր տուեալներով ու բարեմասնութիւններով, կոթողներով ու հիմնաքարերով է, որ հայութիւնը՝ յոյսի ու հաւատքի, յոյսի ու կամքի լուսարձակներով օժտուած, կրցած է դիմագրաւել այն դժուարութիւնները՝ ներքին թէ արտաքին, որոնք ցցուած են իր առջեւ, այլեւ, աւելի՛ն, յաղթահարած է այն մարտահրաւերները, որոնք սպառնացած են իր յարատեւման։

Անշուշտ որոշ ակնումներն ու կաղացումները իրեն արժած են բաւականին սուղ, կեանքի ու հայրենիքի նկատմամբ դաժան մազլցումներով, բայց հայութիւնը «Ի ՍԿԶԲԱՆԷ» համոզուած ու գիտակցած էր, թէ ինք պէտք է մնայ ու մարտնչի, տոկայ ու դիմաւայն այն հողմերուն ու փոթորիկներուն դէմ, որոնք կը փչեն աջէն ու ձախէն, հարաւէն ու հիւսիսէն։

Այդ ուժը, վճռակամութիւնը երբեք ալ պատահական չէին՝ ո՛չ անցողիկ, ո՛չ ալ երեսպայական, այլ՝ հիմնովին ամրագրուած հայութեան հոգիին ու սըրտին մէջ, ինչ որ կը փաստեն՝ Հայոց պատմութեան դրուագները, հայ ժողովուրդին սխրագործութիւնները, հայրենիքին կառչածութիւնները եւ, ընդհանրապէս, այն երաշխիքներն ու լծակները, որոնք իրեն համար անվիճելի եւ անգիջելի գրաւականներ եղած են։

Իսկ այդ «յաջողութիւններուն» յենակետները հանդիսացած են ԵՎԵՐԵՏԻՆ ու ԴՊՐՈՅԸ, որովհետեւ կար հաւաքքն ու տեսիլքը, որ անոնցմով միայն կրնայ հայութիւնը ինքնաբաւարարուիլ՝ յանուն իր ուժականութեան, անձեռնմխելիութեան ու գործնականութեան։ Հետագայ պատմաշարերը տուին ասոնց ճշմարտութիւնները՝ իրենց արժանի օրինակներով եւ ընթացքներով, որոնց պերճախօս պատկերները մինչեւ օրս կը մնան մեր չորսդին, անշուշտ՝ իրենց տարբեր արժանիքներով եւ յատկանիշներով։

Այո՛, եթէ հայութիւնը իր դիմագիծը, լեզուն, մշակոյթը չկորսնցուց, ասոնք գերազանցապէս կը պարտի իր կրթարաններու եւ աղօթատեղիներու կենարարութեան ու դաստիարակութեան ուսանելի ու փոխանցելի ոլորտներուն, որոնցմով ան կրցաւ ոչ միայն մնալ «պատմութիւ»-ի վրայ, այլեւ դարձաւ առաջամարտիկ՝ առիթնւնող ժողովուրդի մը հարազատ գաւակն է ու զայն կրող բարենիշներու յաւակնորդը։

Նոյնիսկ աննախընթաց Հայոց ցեղասպանութիւնը, որ պատճառ դարձան քիւրաւոր նահատակներու կորուստին, հազարաւոր տարագիրներու տեղահանութեան ու զանգուածային զաղթերուն, երբեք չընկճեց, ոչ ալ յուսահատեցուց հայութեան բեկորները, որոնք ուր որ կանմայ կայք հաստատեցին կամ մնալուն բնակութիւն, միշտ ալ կառչած մնացին իրենց գոյակեցութեան արմատներուն, ասոնց ըլլան՝ լեզու ու մշակոյթ, ինքնութիւն ու հաւատամք, ազգութիւն ու հայապատկանելիութիւն, հող ու հայրենիք, առանց որոնց՝ անկարելի պիտի ըլլար բացատրել անոնց ճակատագիրներուն ապագան։

Եւ, ինչպէս որ պատմութիւնը թելադրած, ուղղորդած ու շէշտադրած էր, այլընտրանք չկար, կա՛մ անեացում, կա՛մ առճակատում՝ յանուն կենդանութեան, ուստի հայութիւնը չէր կրնար շեղիլ իր ականջներէն, ընդիակառակը, ամէն գնով պէտք էր մնար հաւատարմի անոնց՝ ընտրելով այն ուղիները, որոնք իրեն համար այլ փոփոխութեւ կամ երանգ չունէին՝ բացի կողմնակից մնալու այն ազգային սկզբունքներուն, որոնցմով ան կրնար պահել իր երթը դէպի անսահմանութիւն եւ յաւերժութիւն։

Այլապէս, ամէն ինչ կրնար շրջուիլ ու թաղուիլ, եթէ հայութիւնը իր «սրբազանագոյն ուխտ»-երէն հեռանար կամ ապակողմնորոշուեր, իսկ ասոնք կրնային դառնալ ի պաշտ աղէտութեան, կորնչութեան եւ անորոշութեան մահացու անդունդներ։

Այս արագ եւ անցողիկ հպումներու յոյսին տակ կ'արժէ կանխրկ մը նստել նաեւ մեր այսօրուան կըրթական գոյակիճականին վրայ, որովհետեւ ամէն ժամանակէ աւելի, երբ պայմանները փոխուած են, պարագաները բաղադրուած, կացութիւնները անճիտուած, իրավիճակները տարբերուած, ի՛նչ սկզբունքներու ու հարթակներու վրայ կը գտնուի կրթական կարգավիճակը, եւ ո՛րք պէտք է փնտռել անոր գնահատականի արժանի գեղերը։

Բնական է, երբ այս թղթածրարին կ'անդրադառնանք կամ զայն հրապարակ կը նետենք, մեր գլխաւոր «դաշտ»-ը կը նկատենք անոր շուրջ ծաւալող մտորումները՝ հիմք ընդունելով լիբանանահայ գաղութի կամ համայնքի կեանքը իր կրթական ցանցով

եւ յարակից բազմաթիւ երեսներով (աշակերտութիւն, կրթաթոշակային բեւեռներ, ծրագրային յայտագիր, ուսուցչական վիճակ եւ այլն), որոնք ներկայիս կը գրաւեն առաջնահերթ մտահոգութիւններ, առաջադրանքներ ու տնօրինումներ։

Անկասկած, ինչպէս այլոց պարագային, հայ վարժարանները ես կը գտնուին իրենց ամէնէն սուր ու տազնապալի հիմնախնդիրներուն առջեւ, ոչ անպայման՝ իրենց ներքին հարցերով լոկ, այլ նաեւ՝ իրենց վարկային պատասխանատուութիւններով, աշակերտական կարգուսարքերով, կրթաթոշակային վճարումներով եւ, առիասարակ, այն սեղմումներով, որոնք թե՛ դպրոցին, թե՛ ուսուցիչին, թե՛ ծնողներուն համար են մղձաւանջային ՀՊԳեր։

Ասոնք տակաւին կը նկատուին այն երեւոյթները կամ իրողութիւնները, որոնք «կը վիստան» դպրոցական-ընտանեկան կեանքին շուրջ, ամէն վերամուտի նախօրէին եւ յետօրէին, որոնք կը տազնապեցնեն իւրաքանչիւր կողմ, իրաւացիօրէ՛ն, սակայն ատոնց առաջքը առնելու կամ բառնալու միջոցները միշտ ալ կա՛մ համեստ են, կա՛մ ալ սահմանափակ։

Վստահաբար այս փուլին բոլորը կը հետաքրքրէ (չըսելու համար՝ կը տանջէ) լիբանանահայ վարժարաններու կացութեաճեւը, կարգավիճակը, տազնապները, բացթողումները, պահանջները, կրթաթոշակները եւ յարակից բազմաթիւ հարցերը։

Անշուշտ այս հարցերը, իրենց զանազան ու բազմաթիւ «հարցական»-ներով կամ «բաժին»-ներով ինչ-որ տեղ ու ձեւ, հասարակաց են բոլոր անոնց համար, որոնք դպրոցական ունին, աւելի ճիշդ՝ դպրոցի հետ առնչութիւն ունին (սկսած ծնողներէն), նաեւ՝ ուսուցիչներուն հետ, որոնք, իրենց կարգին, նախկին թէ նոր հարցադրումներ կամ խնդրագիրներ ունին պատկան պատասխանատուներուն հետ (որոնք կազմակերպչական, վարչական կամ ուսումնական պարտաւորութիւններ ունին), իսկ այս բոլորին հանրագումարը, առաւել՝ անմիջական կամ արտակարգ հարցերը, միթէ չե՛ն նշանակը, որ հայկական դժարոցները իրենց այլազան մակարդակներով եւ աստիճաններով ունին իրենց համար հրատապ կամ կարեւոր արժեչափեր, որոնց կողքով կարելի չէ անցնիլ անտարբերութեամբ կամ անգորութեամբ։

Այս մատնանշումները ի՛նչ կը յուշեն, եթէ ոչ՝ ա՛յն, որ ներկայ «թիրտ» պայմաններուն մէջ հայ դպրոցը կ'անցնի, մեզմ ըսած, թեժ արարներէ, որովհետեւ մէկ կողմէն երկրին ու տարածքին մէջ տիրող ու շարունակուող ապակայունութիւններէն, միւս կողմէ՛ն՝ այդ բոլորը իրենց ծանր ու գիշատիչ հետեքեր ձգելէ ժողովուրդին վրայ, իսկ այդ զարգացումները առկա՛յ են, մանաւանդ՝ վերջին քանի մը տարիներուն, հուսկ, գոյ են եւ, անհանդուրժելիօրէն, անոնց ներկայութիւնը ցոյց կու տան ո՛չ միայն թուլութեան ու տկարութեան նշաններ, այլեւ՝ պարտուողականութիւններ ու դասալքութիւններ, որոնք երբեք կացութեան համար չեն կրնար ըլլալ հանրօգուտ կամ հանրանպաստ։

Գաղտնիք չէ, որ հայկական վարժարանները, հաւկառակ իրենց տարած գնահատելի ճիգերուն, դպրոցանպաստ նախաձեռնութիւններուն, բազմաքննոթ գոհողութիւններուն ու տարատեսակ ներդրումներուն, կը տառապին նորանոր ու շարունակուող մակընթացութիւններէ, տատանումներէ ու ցաւերէ, որոնք հազիւ թէ կապ ունենան անոնց մակարդակներու անկումներուն կամ յետադիմութիւններուն, այլ որոշապէս, այն հանգամանքներուն, որոնք քիչ մը ամէն տեղ կան եւ ամէն հորիզոնականի վրայ են, ինչպէս՝

- Արտագաղթի հոսքը, որ տարուէ տարի նորանոր աճ կ'արձանագրէ հասկնալի, շօշափելի ու տեսանելի պատճառներով։

- Զաղաքական սուր ու կրճող պայմանները, որոնք շարունակական թափով, թէկուզ եւ՝ մերթ ընդ մերթ, կը կլանեն ու կը խանգարեն կայունութեան հաւանական անորոգութիւնը։

- Դէպքերու շարունակուող բեւեռացումը, անակընկալ ու միշտ թռնկող եկեւեջներով, ամէնուրեք ստեղծելով փորձանաւոր ու վտանգաւոր խոճապներ։

ՊԱՍՔԵԹՊՈԼ

ՌԻԱՏԻ 3-ՐԴ ՏԱՐԻՆ ԸԼԼԱԼՈՎ
ՇԱՅԵՑԱՒ ՈՒԱՍԼԻ ԲԱԺԱԿԸ

Ռիատի շահեցավ Ուսսի տիտղոսը՝ աւարտականին 75-67 արդիւնքով յաղթելէ ետք Սաժեսին:

3-րդ յաջորդական տարին ըլլալով Ռիատի յաջողեցաւ տիրապետել այս մրցաշարքին, որ սկսած էր 2022-2023 տարեշրջանին:

Տուպայի մէջ սկսած առաջին մրցաշարքը շահած էր Պահրէյնի Մանամա խումբը, մինչ Ռիատի գրաւած էր 4-րդ դիրքը:

2023-2024 տարեշրջանին Տոհայի մէջ (Քաթար) Ռիատի պէտք ունեցած էր յաւելնալ 5 վայրկեաններու՝ յաղթելու Սաժեսին 100-90 արդիւնքով:

Անցեալ տարեշրջանին Ռիատի 104-77 արդիւնքով յաղթած էր Իրանի Թապիս-թին, այս տարի ալ յաղթանակը կրկնուեցաւ Չուք Միջայէլի մէջ՝ Սաժեսի դէմ:

Ռիատիի նոր սենթըր Նիքոլաս Ուեսթ 13 կետ, 12 ռիպաուստ, 3 եփսթ եւ 1 պլոք կատարեց 40 վայր- կեան անդադար խաղալով: Չաք Լոֆթըն 25 կետ եւ 10 ռիպաուստ ձեռք ձգեց եւ կատարեց 2 սթիլ: Յայկ Կեօքճեան 13 կետ եւ 10 ռիպաուստ ձեռք ձգեց, մինչ Տոնալվըն Ուիլիամս 11 կետ եւ 7 ռիպաուստ ձեռք ձգեց իր կարգին 2 սթիլ կատարելով:

Սաժեսն իր լաւագոյն ելոյթը ունեցաւ Զարիմ Իզ-գետտին 17 կետ եւ 7 ռիպաուստ նշանակելով, Պե-շանտրէ Ուաշինկլըն միայն 9 կետ եւ 11 ռիպաուստ

ձեռք ձգեց, մինչ խումբին մնացեալ օտար մարզիկները՝ ճամալ ճոնզ (9 կետ) եւ Էյ. Ճէյ. Ինկլիշ (7 կետ) միջակ ելոյթներ ունեցան: Ռիատի ուներ վիրաւոր մարզիկներ, որոնցմէ Ալի Մանսուր միայն 13 վայրկեան խաղցաւ եւ այսօր վիրաբուժութեան պիտի ենթարկուի, մինչ Նայիմ Ռապայ, Ալի Մահմուտ եւ Ամիր Մեուտ թէթետըն վիրաւոր են:

Սաժեսն կը բացակայէր Եուսէֆ խայեթթ, որ կիսաւարտականին Զուեյթի դէմ վիրաւորուած էր:

ՃԱՏՐԱԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՀԻՄՆԵՆԿԱԼԵՑ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
ԱՇՆԱՐՅԻ ԱՆՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ճաղկածորի մէջ տեղի ունեցաւ ՖԻՏԵ-ի կազմակերպած ճատրակի դպրոցականներու խմբային աշխարհի պիտոյեանութեան եւրոպական փուլը:

Մրցաշարքին մասնակցեցան 25 երկիրներէ 27 խումբեր: Մասնակիցները կատարեցին 8 հանգըր-լաններ, որոնց արդիւնքներով Պիլիոնուսիոյ Միս-քի թիւ 50 գիմնազիայի խումբը դարձաւ պիտոյեան:

Երկրորդ դիրքը գրաւեց

Լաթվիոյ Ռիկայի թիւ 1 պետական Գիմնազեան, իսկ արոնգէ մետալակիր դարձաւ Կրաստանի Զուբայիսի Անդրիա Ռազմաձեի անուան թիւ 41 հանրային դպրոցը:

Հիւրընկալ երկիր Հայաստան իրաւասութիւն ունէր մասնակցելու երեք ուսումնական հաստատութիւններով: Լաւագոյն արդիւնքները արձանագրած է «Միխրթար Սեբաստացի» կրթահամալիրը, որ զբաղեցուցած է հինգերորդ դիրքը: Երեւանի թիւ 77 հիմնական դպրոցը մրցաշարքը աւարտած է 6-րդ դիրքին վրայ, մինչ Այնթապի թիւ 1 միջնակարգ դպրոցը 13-րդ դիրքը գրաւած է:

Ամեն ցամաքամասի պիտոյեան դպրոց կարելիու-

թիւն կ'ունենայ պայքարը շարունակելու համաշխարհային մակարդակով: Դպրոցականներու աշխարհի խմբային պիտոյեանութիւնը տեղի պիտի ունենայ ղեկտեմբերին, Դազախստանի մէջ, ուր տարբեր ցամաքամասերու ուժեղագոյն դպրոցական խումբերը կը պայքարին աշխարհի պիտոյեանի տիտղոսին համար:

Ճաղկածորի մէջ միջազգային այսպիսի մեծ մրցաշարքի տեղի ունենալը անգամ մը եւս Հայաստանը դարձուց դպրոցական ճատրակի կարեւոր կեդրոններէն մէկը, իսկ հայկական երկու խումբեր կըրցան եւրոպական փուլը աւարտել լաւագոյն 6 դպրոցներուն մէջ:

ՄԱՍՊՈ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ 4 ՄԵՏԱԼ ԵՄ ՇԱՅԵՑԱՒ

Հայաստանի Սամպոյի հաւաքականը իր 3-րդ եւ վերջին օրուան մրցումներուն մասնակցեցաւ կըրտսերներու աշխարհի պիտոյեանութեան մրցումներուն, որոնք տեղի ունեցան Թեսաղոնիկէի մէջ (Յունաստան):

Մինչեւ 53 թվ կշիռի մրցումներու արծաթէ մետալակիր դարձաւ Արման Փարսիեանց: Այս կշիռի ոսկի մետալը շահեցաւ Արկայի Զիլոյե:

Մինչեւ 58 թվ կշիռի արոնգէ մետալակիր դարձաւ Արման Եկանեան: Մինչեւ 88 թվ կշիռի արոնգէ մետալակիր դարձաւ Գոռ Անտոնեան, մինչ ոսկի մետալակիր դարձաւ յունահայ Լիովա Կիւմուբեան:

88 թվ կշիռէ վեր կարգի արոնգէ մետալը շահեցաւ Յովհաննէս Աւագեան:

Պէտք է ըսել, որ Հայաստան այս պիտոյեան 13 մետալ կրցաւ շահիլ՝ ձեռք ձգելով 3 արծաթ եւ 10 արոնգէ մետալներ, գրաւելով ընդհանուր դասաւոր-

ման 13-րդ՝ դիրքը:

Ռուսիա գրաւեց առաջին դիրքը՝ 33 ոսկի, 11 արծաթ եւ 7 արոնգէ մետալներով ամբողջովին տիրապետելով մետալներուն վրայ: Մոնկոլիա գրաւեց Բ. դիրքը՝ 4 ոսկի, 3 արծաթ եւ 6 արոնգէ մետալներով:

«ՖՈՐՄԱԼԱ 1»

ՎԵՐՇՈՒՓԵՆ ՇԱՅԵՑԱՒ ՊԱՅՐԵՅՆԻ ԿՐԱՆ ՓՐԻՆ,
ՈՐ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ՄԱԼԵՉԻՈՅ ՄԵՉ

Անցեալ ապրիլին Պահեյնի մէջ տեղի պիտի ունենար «Ֆորմուլա 1»-ի գծով Պահրէյնի կրան փրին, բայց Միջին Արեւելքի պատերազմական գործողութիւններուն պատճառով անիկա ջնջուեցաւ:

«Էֆ. Այ. Էյ.» ամրան սկիզբը որոշած էր կրան փրին անուըն պահել Պահրէյնի կրան փրի, բայց զայն կատարել Մալեգիոյ Սեփանկ շրջանին մէջ: Մալեգիոյ վերջին կրան փրին տեղի ունեցած էր 2017-ին, ուր Նետերլանտցի Մաքս Վերշափեն շահած էր օրին: Բ. դիրքը գրաւած էր Լուիս Զամիլըն իր «Մերսետես»-ով:

Այս անգամ ինքնաշարժները տարբեր էին, բայց Վերշափեն շահեցաւ առաջին անգամ ըլլալով վերջին 15 կրան փրիններուն:

Վերշափեն այս յաղթանակով հաւասարեցաւ Միջայէլ Շումախըրի 72 յաղթանակներուն, նոյն ինքնաշարժով: Շումախըր «Ֆեռարի»-ի հետ կրցած էր

72 յաղթանակ արձանագրել, մինչ Վերշափեն «Ռետ Պուլ»-ի հետ նոյնքան յաղթանակ արձանագրեց:

Շար.ը՝ էջ 8

«ՍՓԱՐԸ ԼԻԿ»

ՀՄԸՄ-Ի ԱՂԶԻԿՆԵՐԸ՝ ԱՆՈՅԵԱՆ

Կիրակի գիշեր, «Սփարը լիկ»-ի աղջկանց ֆութպոլի մրցաշարքը վերջ գտաւ ՀՄԸՄ-ի յաղթանակով:

ՀՄԸՄ-ի պատանիներու խումբը (20 տարեկանէն վար) աւարտական մըրցումին 2-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Ֆինիքսը:

Սօսէ Սեփեթեան 12 տարեկանին ընտրուեցաւ մրցաշարքի լաւագոյն մարզիկ: Սեփեթեան շատ գեղեցիկ ձեւով նշանակեց համաշխարհային կոլ մը՝ ձախ կողմէն խաղի բերելէ ետք մրցակից մը եւ աջ ոտքով գնդակը օդային անգագալի հարուածով մը նշանակելով Ֆինիքսի բերդին վերի ձախ անկիւնէն:

Դաշտը գտնուողները՝ այնքան զմայլած այս կոլէն, նկարիչին մօտ ուղղուեցան՝ վերստին դիտելու այս անմոռանալի պահը:

Պէտք է ըսել, որ Սօսէ Սեփեթեան այսքանով չբաւարարուեցաւ, այլ 2 փենալթիներ ալ շահեցաւ: Առաջինին, երբ ան ֆաուլի ենթարկուեցաւ, Արագ Գըլընեան նշանակեց անվիճելի փենալթին: Աւելի ուշ Արագ ձախողեցաւ 2-րդ փենալթին անելցնել, բայց արդէն ՀՄԸՄ-ի համար կը բաւէին այս 2 կոլէ-

րը, որոնց շնորհիւ խումբը պիտոյեանի մետալները ստացաւ:

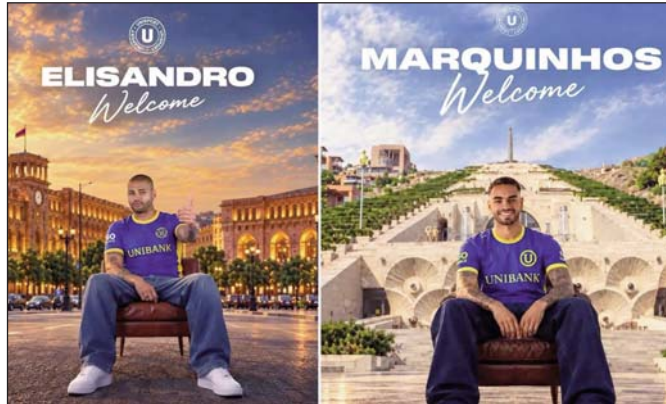
Քաջալերելի էր այս տիտղոսը, եւ ընտանիքներն ու դաշտին մէջ գտնուող համակիրները գեղեցիկ մթնոլորտով յոյս ներշնչեցին ՀՄԸՄ-ի ապագայի ֆութպոլի յաջողութիւններուն:

Պէտք է ակադեմիաներուն լաւագոյն մարզիկները հաւաքել՝ լաւ ձեւով խումբեր կազմելու յարմար տարիքներով, տարիքային կամ մեծերու լաւագոյն խումբերը ունենալու համար:

ՖՈՒԹՍԱԼ

ԵՈՒՆԻՍՓՈՐԹ ՁԵՈՔ ՁԳԵՑ
2 ՊՐԱՉԻԼՑԻՆԵՐ

Երեւանի Եունիսփորթ ֆութբալի խումբը կը շարունակէ զօրացնել իր կազմը՝ ֆութբալի «Չեմփիընզ լիկ»-ի հիմնական փուլը սկսելէն առաջ: Հայկական ակումբը ձեռք ձգեց պրագիլցի երկու մարզիկներ՝ Էլիսանտրո եւ Մարքինիոս:

Խումբին ամենէն շատ տիտղոսակիր նորեկն է 37 տարեկան յառաջապահ Էլիսանտրո: Անոր տիտղոսներուն մաս կը կազմէ «Չեմփիընզ լիկ»-ի տիտղոսը՝ սպանական Ինթեր Մովիսթարի հետ:

Իր ասպարեզի ընթացքին պրագիլցի խաղցած է նաեւ փորթուգալական Պենֆիլդայի եւ Պրակայի, ինչպէս նաեւ պրագիլական կարգ մը յառաջատար ակումբներու հետ: Ան վերջին անգամ կը խաղար Վասկո Տա Կամայի հետ:

Եունիսփորթի երկրորդ նորեկն է 24

տարեկան Մարքինիոսը, որ Նախապէս կը խաղար Զուեյթի Զատիսիյային հետ: Մարքինիոս Նախապէս խաղցած է Ռիպէյրփոլիսի եւ Թրայպոլի հետ, ինչպէս նաեւ ան խաղցած է Արաբական Միացեալ Եմիրութիւններու Զալպա Շարժայի հետ:

Նշենք, որ «Չեմփիընզ լիկ»-ի հիմնական փուլը տեղի պիտի ունենայ Լիքսամպուրկի մէջ, 27-էն 30 հոկտեմբեր:

ԱՉԳԵՐՈՒ ԼԻԿԱ

- ՓՈՐԹՈՒԳԱԼ ԱՌԱՆՑ ՌՈՆԱԼՏՈՅԻ ՅԱՐԹԵՑ
- ՆԵՏԵՐԼԱՆՏՆԵՐ ՅԱՐԹԵՑ, ԳԵՐՄԱՆԻԱ
ՀԱՄԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑ

Ազգերու լիկայի Եւրոպայի գօտիի 4-րդ հանգըր-լանի մրցումները սկսան կիրակի գիշեր:

Փորթուգալ առանց Զիսթիանս Ռոնալտոյի կրցաւ 2-1 արդիւնքով յաղթեց Նորվեկիոյ: Նորվեկիա բացաւ մրցումին հաշիւը՝ կեդրոնի յետապահ +Զիսթիֆեր Այերի շնորհիւ, բայց հազիւ 2 վայրկեան ետք ժոռօ Զանսելօ կրցաւ նշանակել հաւասարութեան կոլը: 79-րդ վայրկեանին Կոնսալօ Ռամօ նշանակեց Փորթուգալի յաղթանակի կոլը, եւ Փորթուգալ եղաւ առաջին խումբը, որ ապահովեց քառորդ աւարտականի առաջին տոմը, Դ. խըմբակին մէջ:

Դանիա 1-0 արդիւնքով յաղթեց Զարտիֆի մէջ՝ Կալեսին, շնորհիւ Ռասմուս Զոյլունտի կոլին:

Բ. խմբակին մէջ, Նետերլանտներ 2-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց

Սերպիան: Թեոն Զոփմէյնըրը եւ Եռշուա Չերքի նշանակեցին Նետերլանտներու կոլերը, մինչ Միքայլօ Յվեթըրվիչ նշանակած էր Սերպիոյ կոլը:

Գերմանիա Յունաստանի մէջ կոլ չկրցաւ նշանակել, եւ խումբերը հաւասարութեամբ աւարտեցին ելոյթը: Յունաստան Նետերլանտներու նման 8 կետ ունի, մինչ Գերմանիա իր վերջին 2 մրցումները պէտք է յաղթէ՝ հասնելու համար քառորդ աւարտական:

ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՈՒ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ՈԼՈՐՏԻ
ՄԷՋ ՆՈՊԵԼԵԱՆ
ՄՐՅԱՆԱԿԱԿԻՐՆԵՐԸ

Բնախօսության ու բժշկության ոլորտին մեջ 2026 թուականի Նոպելեան մրցանակին արժանացած են գիտնականներ Զարլ Տեյսերոթը, Փեթեր Յեկեմանը եւ Կեորկ Նակելը։ Դափնեկիրներուն անունները յայտարարուած է Շուետի մայրաքաղաք Սթոքհոլմի մէջ։

Յեկեման կ'աշխատի Պերլինի Զումպոլտթի անլան համալսարանին մէջ, Կեորկ Նակելը՝ Վիուրցպուրկի համալսարանին մէջ։ Տեյսերոթ գիտական գործունեութիւն կը ծաւալէ Զաուլըտ Զիուզի բժշկական հիմնարկին եւ Սթենֆորտ համալսարանին մէջ։

Բնագիտության ու բժշկության ոլորտին մէջ մըրցանակի դափնեկիրներու անուններու յայտարարութեամբ բացումը կատարուեցաւ Նոպելեան շաքաթին։ Այսօր պիտի յայտարարուին բնագիտության բնագաւառին մէջ Նոպելեան դափնեկիրներու անունները, 7 հոկտեմբերին՝ քիմիագիտության, 8 հոկտեմբերին՝ գրականության։

9 հոկտեմբերին Օսլոյի մէջ պիտի յայտարարուին Նոպելեան խաղաղության մրցանակի դափնեկիրի, իսկ 12 հոկտեմբերին՝ Շուետի բանակին կողմէ 1968 թուականին հիմնադրուած Ալֆրետ Նոպելի յիշատակի տնտեսագիտության մրցանակի դափնեկիրի անունները։

ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ ԹԵՀՐԱՆԻ ՄԷՋ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ ԹՐԻՓՓ-Ի...

Շարունակուած Ա. Էշէն

«Շրջանին մէջ կայուն խաղաղութիւնը կախուած է անկէ, որ շրջանի երկիրները իրենց լուծեն իրենց խնդիրները եւ կանխեն շրջանէն դուրս գտնուող ուժերու միջամտութիւնը», ըսած է Արաղչի։

Ան նշած է, որ Իրան յատուկ նշանակութիւն կու տայ Զայաստանի հետ բարեկամական եւ կայուն զարգացող յարաբերութիւններուն՝ ընդգծելով, որ Կովկասի եւ Կեդրոնական Ասիոյ երկիրներուն միջեւ փոխադարձ գործակցութեան եւ կապերու ամրապնդումը պիտի նպաստէ շրջանի բոլոր պետութիւններու անվտանգութեան եւ խաղաղութեան երաշխաւորման՝ միաժամանակ խթանելով տնտեսական աճն ու բարգաւաճումը անոնց ժողովուրդներուն համար։

Իրանի արտաքին գործոց նախարարը նաեւ ողջունած է Զայաստանի եւ Ազրայճանի միջեւ շարունակուող շփումները։ Արաղչի ընդգծած է Իրանի պատրաստակամութիւնը՝ շարունակելու բազմակողմ երկխօսութիւնն ու համագործակցութիւնը, ներառեալ «3+3» շրջանային ձեւաչափի շրջանակներուն մէջ։

ՄԱՐԱՇԻ
ՀԱՅԵՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ
ՄԻՈՒԹԻՆ

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
ԱՆՎՃԱՐ ԴԱՍԵՆԹԱՅՔ

Սիրելի՛ հայրենակիցներ, մեր նախնիներուն սուրբ եւ տոհմիկ աստղութիւնները պահելու համար եւ զանոնց նորահաս սերունդին փոխանցելու մտադրութեամբ, հայկական ասեղագործութեան իւրայատուկ դրսեւորումներէն՝ Մարաշի ասեղագործութեան անվճար դասընթացք մը պիտի կայանայ միութեան տիկնանց յանձնախումբի կազմակերպութեամբ։ Ձեռագործը ուսուցանողն է տիկին Տիգրանուհի Ճիւլպաշեանը։

Դասընթացքը պիտի սկսի 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ, միութեանս «Գերմանիկ» սրահին մէջ, Պուրճ Զամուտ, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը, երեկոյեան ժամը 6:00-էն 7:00՝ մէկ ամսուան տեւողութեամբ։

Փափաքող կիները կրնան կապ հաստատել միութեան գրասենեակին հետ, ամէն օր բացի շաբաթ օրերէն, հեռաձայնելով կէսօրէ ետք ժամը 2:00-էն 5:00, հետեւեալ թիւին՝ 01-269937, կամ տիկնանց միութեան անդամուհիներուն՝ 70-165973, 70-493270։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԱՐԱՇԻ ՀԱՅԵՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԶՈՒԹԻՆ

www.homenetmenlebanon.com

ՊՐԱԶԻԼԻ ՆԱԽԱԳԱՀՐ
ՊԻՏԻ ՈՐՈՇՈՒԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՐԿՐՈՐԳ ՓՈԽԼԻՆ. ՊՈԼՍՈՆԱՐՈՒԻ
ՈՐԿԻՆ՝ ՅԱՍԱԶԱՏԱՐ ԴԻՐՔԻ ՎՐԱՅ

Պրագիլի նախագահը պիտի որոշուի ընտրութեան երկրորդ փուլին՝ 25 սեպտեմբերին։ Այս մասին հաղորդեց «ՌԻԱ Նովոսթի»-ն։

Պրագիլի նախագահի թեկնածու Ֆլաւիո Պոլսոնարու ստացած է առաջին փուլին յաղթելու համար անհրաժեշտ ջուլէներէն՝ 50 առ հարիւրէն նուազ։ Նախկին նախագահ ժայիր Պոլսոնարուի աւագ որդի Ֆլաւիոն ստացած է ջուլէներուն 47,23 առ հարիւրը, անոր հիմնական մրցակից՝ գործող նախագահ Լուիս Ինասիու Լուլա Տա Սիլվան՝ ջուլէներուն 44,93 առ հարիւրը։ Անոնք կ'անցնին երկրորդ փուլ։

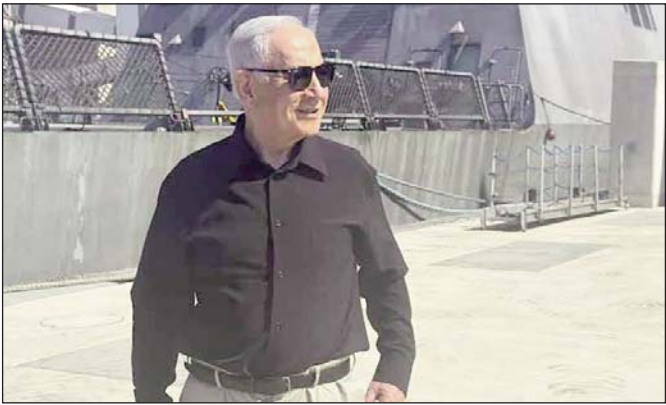
Երրորդ դիրքը գրաւած է պրագիլցի հոգեբուժ Աուլուսթու Զուրի՝ ջուլէներուն 2,90 առ հարիւրով, չորրորդ դիրքը գրաւած է ձեռնարկատէր Ռեանան Սանթոս՝ 2,25 առ հարիւր ջուլէներով, հինգերորդ տեղը գրաւած է քաղաքական գործիչ Ռոնալտու Զայատու՝ 2,19 առ հարիւրով։ Միւս թեկնածուները ունին ջուլէներուն 0,1-0,3 առ հարիւրը։

Բացի նախագահէն, պրագիլցիները կ'ընտրեն նաեւ խորհրդարանին մէջ իրենց ներկայացուցիչները եւ 27 Նահանգներու Նահանգապետները։

Գործող նախագահ Տա Սիլվա ըսաւ, թէ նախագահական ընտրութեան առաջին փուլի արդիւնքը «անսպասելի էր», սակայն վստահութիւն յայտնեց, որ երեք շաբաթ ետք տեղի ունենալից երկրորդ փուլին յաղթանակ պիտի արձանագրէ։

«Կը խոստովանիմ, թէ համոզուած էի, որ առաջին փուլին պիտի յաղթեմ։ Մրցումը սկսելու վրայ է, եւ մենք հիմա յաւելեալ ժամու մէջ ենք, եւ յաւելեալ ժամու պրագիլցի ժողովուրդի զօրակցութիւնը պիտի ապահովեցը», անեցունց ան։

ՆԵԹԱՆԻԱՅՈՒ. «ԻՐԱՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ
ՄԵՋ ԿՐԱԿՈՎ ՊԱՇԱՐԵԼՆ ԷՐ,
ՍԱԿԱՅՆ ԹՇՆԱՍԻՆ ԲՈԼՈՐ
ՃԱԿԱՏՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ՄԵՐ
ՍԱՅՄԱՆՆԵՐԵՆ ԶԵՈԱՑՈՒՑԻՆԸ»

Իսրայէլի վարչապետ Պենիամին Նեթանիահու նշեց. «Իրանի ծրագիրը մեզ կրակով պաշարելն էր, սակայն թշնամին բոլոր ճակատներուն՝ Կազալի, Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ մեր սահմաններէն հեռացուցին»։

«Ձանք կը թափենք մեր շրջանին մէջ խաղաղութեան շրջափոք ընդլայնելու։ Աշխատանք պիտի տանինք զայն իրագործելու, եւ այդ մէկը կը կատարենք ուժով ու վճռակամութեամբ», յայտնեց Նեթանիահու։

Իսրայէլի վարչապետը նաեւ յայտարարեց. «Մեր դէմ յարձակումի մասնակցած որեւէ անձ, մեր պատնոյները պահած որեւէ անձ, իր վերջին օրերը կ'ապրի։ Մենք անոնց պիտի հասնինք, ճիշդ այնպէս, ինչպէս միւսներուն հասանք»։

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ...

Շարունակուած 2-րդ էջէն

● «ՆԻՏԱ ՌԻԱՅԱ» օրաթերթի տեղեկութեան համաձայն, «Յրգայալ կը փորձէ տղանքի երեւոյթն ու ընկերային արդար պահանջները օգտագործել եւ զանոնք ապրուստի ճկանածամի իրենց բնական ծիրէն տեղափոխել կառավարութեան ու հանրապետութեան նախագահին հետ քաղաքական ճակատումի ծիր»։

● ԴԻԲԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւր մը «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Շրջանային մթնոլորտը կը մնայ սառած, եւ ոչ մէկ նոր բան կայ, որուն վրայ կարելի է հիմնուիլ, սակայն Մանչեսթըրի եւ «Ֆլայոտուպայ»-ի միջադէպերը չեն կրնար պարզապէս դիտարկուիլ իբրեւ ընդհանուր մթնոլորտէն անջատ իրադարձութիւններ»։

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ»-ի տեղեկութեան համաձայն, Սուրիոյ մէջ Լիբանանի դեսպան Զանրի Զաթունը խօսած է այն երեւոյթին մասին, որ Դասակոսի եւ Սուրիոյ Նահանգներուն մէջ մասնաճիւղեր բացող լիբանանեան ընկերութիւնները յատկապէս վերջին ամիսներուն կայուն աճ կ'արձանագրեն տարբեր ոլորտներու մէջ։

«ԻՄԱՑԷՔ, ՈՐ ԵԹԷ...

Շարունակուած Ա. Էշէն

Ֆատալի նաեւ պնդած է, որ առաջին անգամ Արաբական ծոցի, Զորմուզի նեղուցի, Օմանի ծովու կամ Նոյնիսկ Յնդկաց ովկիանոսի հիւսիսային մասին մէջ ամերիկեան նաւեր չկան, ապա անեցունց, որ ամերիկեան պատերազմական նաւերը Յեղափոխական պահակագունդի յարձակումներէն «100 առ հարիւր խոցելի են»։

Ան պնդած է, որ Զորմուզի նեղուցը կը մնայ Իրանի վերահսկողութեան տակ։ Ան նաեւ ըսած է, որ Յեղափոխական պահակագունդի ուժերը քրային ուղիի՝ Միացեալ Նահանգներու կողմէ վերահսկողո հարաւային երթուղին օգտագործող նաւերը զգուշացուցած են, որ անոնք «որեւէ պահու կրնան թիրախաւորուիլ»։

Ֆատալի անեցունցած է, որ Օմանի ափամերձ ճամբով այժմ օրական կը տեղափոխուի ընդամենը 3-4 միլիոն տակաւ քարիւղ, եւ այդ քանակը որակած է «աննշան»՝ համեմատած պատերազմէն առաջ եղած փոխադրումներուն հետ։ Պատերազմէն առաջ Զորմուզի նեղուցին ճամբով կը փոխադրուէր աշխարհի վրայ սպառող բնական կազի եւ քարիւղի շուրջ 20 առ հարիւրը։

«Ռոյթըրզ» լրատու գործակալութիւնը, յղում կատարելով նաւերու երթելիին հետեւող «Զեփլըր» ընկերութեան նախնական տուեալներուն, կը հաղորդէ, որ Միջին Արեւելքէն հում քարիւղի արտածումը սեպտեմբերի

վերջին շաբթուան 7 օրերէն չորսին մէջ գերազանցած է պատերազմէն առաջ եղած մակարդակները։

Լրատու գործակալութիւնը յայտնեց, թէ 24 սեպտեմբերին եւ 27 սեպտեմբերէն 29 սեպտեմբեր երկարող ժամանակահատուածի ընթացքին քարիւղի արտածումը հասած է օրական 19,5 միլիոն եւ 22,5 միլիոն տակաւ։ Միացեալ Նահանգներ-Իրան պատերազմէն մէկ տարի առաջ քարիւղի արտածումը կը կազմէր օրական միջինը 18 միլիոն տակաւ։

Իրանեան զինեալ ուժերու սպայակոյտի պետ հազարապետ-գործադար Ալի Ապտեյլահի յայտնեց. «Շրջանին մէջ սիոնական ոճրային աւագակախումբի ղեկավարի շրջանին մէջ ներկայութիւնն ու յայտարարելը, թէ իրանեան իրկեական ծրագիրը մուտք գործած է գիւտորական փուլ, պարզապէս պատրանք է»։ Ան այս մասին յայտնեց իրանեան «Թասնիմ» լրատու գործակալութեան։

«Գառնուկի հազուստով ծալուած գայլի դերը կատարել շարունակելէ դադրեց՝ եւ խուսափեց՝ իրանեան իրկեական կառոյցներու վերաբերեալ կատարել յայտարարութիւններ, որոնք անհիմն են», ըսաւ ան։

«Իմացէ՛ք, որ եթէ Իրանի դէմ նոր պատերազմ ծագի, անոր բոցերը բոլորին պիտի հասնին», շեշտեց Ապտեյլահի։

ՎԵՐՇԹԱՓԵՆ ԸԱՅԵՑԱՒ ՊԱՅՐԵՅՆԻ...

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Արդեօք նետերլանտցի վարորդը կրնա՞ օրին մէկը հաւասարիւ գերմանացի Շումպերդի աշխարհի 7 ախոյեանի տիտղոսներուն, օրերը գիտեն։ 4 անգամ ախոյեան Վերշթափեն այս տարի յոյս չունի ախոյեան դառնալու, մասնաւորապէս որ տարեշրջանի սկիզբէն «Մերսետես» շատ կրան փրիներ շահեցաւ, ուր մասնաւորապէս Աթոնելլի կետերու յատկ առանելութիւն ունի իր խմբակից Ռասըլի վրայ (84 կետ)՝ տարեշրջանի վերջին 7 կրան փրիներէն առաջ։

Աթոնելլի վերջին կրան փրիին գրաւեց Բ. դիրքը, մինչ Լուիս Զամիլթըն ամբողջացուց պատուոյ հարթակը՝ երրորդ դիրքը գրաւելով։

Բաւական հետաքրքրական էր կրան փրին, որ մօտ մէկուկէս ժամ ուշ սկսաւ տեղատարափ անձրեւուն պատճառով, ուր ինքնաշարժներ կային, որոնք չէին շարժեր շրջավազքին վրայ։

Քանի մը անգամ «Սեյֆթի քար»-ը՝ ներկայացաւ մրցակիցները իրար մօտ պահելով, բայց պետք է ըսել, որ Վերշթափեն կրցաւ մնալ առաջին դիրքին վրայ, մինչ Ռասըլ, որ Բ. դիրքին համար կը պայքարէր, խանգարում ունեցաւ եւ կորսնցուց ոսկէ առիթ մը Աթոնելլիին մօտենալու։

Ստորեւ դասաւորումը՝ 17 կրան փրիներէն ետք։

	ԿԵՏ
1.- Զիմի Աթոնելլի (Իտալիա) «Մերսետես»	320
2.- Ծորճ Ռասըլ (Բրիտանիա) «Մերսետես»	236
3.- Լուիս Զամիլթըն (Բրիտանիա) «Ֆեռարի»	214
4.- Շարլ Լըքլեր (Մոնաքո) «Ֆեռարի»	191
5.- Լանսո Նորիս (Բրիտանիա) «Մաքլարեն»	188
6.- Մաքս Վերշթափեն (Նետերլանտներ) «Ռետ Պուլ»	188
7.- Օսքար Փիասթրի (Աւստրալիա) «Մաքլարեն»	128
8.- Իզաք Զաժժար (Ֆրանսա) «Ռետ Պուլ»	96
9.- Լիամ Լոսըն (Նոր Զելանտա) «Ռէյսինկ Պուլզ»	65
10.- Փիեռ Կասլի (Ֆրանսա) «Ալփին»	41

ՀԱՄԱԶԱՅՅՈՒՆ «ԳԱՍՊԱՐ ԻՓԷԿԵՆ» ԹԱՏԵՐԻՈՒՄՈՐԸ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՏԵ

Դող՝ սիրտը գող

Մարիո 30

(կադրակերպութիւն)

ԲԵՏԱՂՈՐԻՉ
ՅԱԿՈՒՔ ՏԵՐ ԴՈՒԿԱՏԵԱՆ

9:10-11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 2026 | ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՍԻՆ 8.00-ԻՆ
«ՅԱԿՈՒՔ ՏԵՐ ՄԵԼՈՆԵԱՆ» ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՅ

ENGLISH SUBTITLES

Տոմսերու համար հեռաձայնել 03-852712 թիւին,
ինչպէս նաեւ ելոյթի օրերը կիշէեն։